

Naujienu Antroji Dalis

NR. 517

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XVI METAI

ALEKSAS AMBROSE

DĖDĖ ŠERNAS

10
Praleistos knygos

Ruošdamas L. Šerno paruoštų ir Amerikoje išspausdintų knygų sąrašą (kai kurios buvo išleistos keliomis laidomis), peržiūrėjau vieną lapelį su dviem jo knygoms. Be jau mano suminėtu 15 knygų, jis dar paruošė ir išleido šias knygas:

16. Aktyvi apsišaukimas sviete, i kuriuos žmonės nuolat žiūri, bet jų nesupranta. 79 pusl. 1894 m. (?)

17. Iš kur atsirado mūsų naminiai gyvuliai ir auginami augmenys, pagal Lunkevičių. 73 pusl., 1901 m.

Be šių paties L. Šerno pasirašytų knygų, yra dar viena nepasirašyta.

18. Rankvedis gromatomis rašyti, 115 pusl., 1896 m. šios knygos buvo kelios laidos. Jos egzemplioriai buvo patekę ir Lietuvon.

Šiandien ši knyga daugeliui juokų sukels. Bet reikia neužmiršti, kad tūkstančiai mūsų tautiečių iš Amerikos rašė laiškus pagal šią Šerno knygą. Esu tikras, kad iš Amerikos gauti laišku išspaudė ne vieną asrą Lietuvoje likusiems giminiėčiams ir sukėlė daug džiaugsmo. Šernas žinojo, kokių laiškų to meto žmonėms reikėjo. Jis bemokslus išmokė, kaip reikia laiškus rašyti.

Įdomus Šerno laiškas

Pas mane taip pat yra užsilię paties Šerno 1892 metais rašytas laiškas. Jį naudoju savo rašiniui, bet jame yra ir daugiau įdomios medžiagos. Šį laišką Šernas-Adomaitis rašė A. Miliukui, tuometiniam "Vienybės Lietuvių" redaktoriui. Laiško nuorašas pas mane susitrints ir teks išmesti, o kantrybės turintieji skaitytojais galės pamatyti, kokiomis mintimis Šernas tada gyveno, kaip jis galvojo, ir kokiū būdu laiškus rašė. Štai tas ilgokas laiškas:

Bremenas 29-X-1892 m.
Miels Drauge!

Gromatą ir Vienybę gavau. Acziau. Peržiūrėjau visus numerius (iki 29 turėjau, nes Makalojus juos atsiuntė). Klausimų jokių nerandu reikalingu, nes viską gerai suprantu: pažįstu, arba numanau doriską vertę Andriulaiczio. Apie jį ir Szliupas negerai kitą kart laikė. Iš rankraszcio Istorijos Lietuviszkų Rasztų tik ant mano parszimo Szliupas sutiko išmesti vietą, kur Andr. buvo pavadintas paleistuviu, kekszininku ir girtuok-

liumi ir labiausiai užkenkęs "Lietuviszkam Balsui". Vienpusystę ir despotizmą Szliupo teipjau pažįstu, kiekvieną kritiką savo pažiūrų jisai visada laikė už piktą ir prieszingą lietuviystei. Užtatai ir mudu kitakart labai sutikdami, pasikui susipykova, ir apie mane paskui jis nepergeriau rasiinėjo Jankui, pakol vel neatrado reikalo pradedams spausdinti Lietuviszkus Rasztininkus. Buvau raszes jam dar iš Tilzės, tarp kitko ir apie pinigius esanczius Vilkaviszkiuje, kuriuos jisai buvo atsiuntęs man į Tilžę, kalpo paszarpą nuo M. D. ant izleidimo Zodyno Miezinio, bet atsakimo jokio ne gavau. Turbut iz paprasto szaltinio visokių teisingų informacijų iz Bitėnų vel apie mane gavo negeras žinias. Kada Tilžėje atsiliko žinomi ermideriai, jau manęs ten nebuvo; pirm to asz atsitraukiau. Atvažiavo iz Vilkaviszkiio Bul., terp pasznekejimo užgavo mane asabiszkai iz to susirokavome, ir gsz atsitraukiau nuo Varpo. Kriauczunas turbut ir labai geidė keliavimo į Ameriką, nes po mano atsitraukimo nuo Varpo siulė man tą vietą. Kol jokios vietos neturėjo, žinoma bul ją emes, bet kada asz atsitraukdamas jam vietą palikau, velyjo Tilžėje pasilikti; asz gi vel nekviestas tiesiog ir jos imti ne mislijau. Tuom tarpu radau apgarsinimą Allgemeine Tilsischen Zeitunge, kad į Bremą reikalauja panaszaus į mane: nusiuncziau pasisiulimą ir jį priėmė. Nuo 1 balandzio esu Bremonoje. Po ermideriui Tilžėje, teisybė, vos mane Bremonoje ermideris nepaliko, nes kada Jankus įklimpo su knygomis Abromuko, policijai pasakė, kad gyvenas Bremonoje (padavė ir numerį namų) tik jau nabagai nežinojo, kad asz czia iz savo tikrojo paso užsimeldavau, teipgi nežinojo pravardės, klausinėjo policija ir mane ar asz nepažįstu tokio (tai yra savęs po kitu vardu). Klapatą padariau ir gaspadinei, kur gyvenau Tilžėje, nes policijai parode kur asz Telžėje nesimaldavęs gyvenau. Dabar jau rodos viskas nutilo. Iz Tilzės Kriaucziunas jau bene atsitraukė, nes kviete mane grįžti atgal, negaljs ilgiau czia pasilikti. Sergus mat. Jaigu tikrai atsitrauks, nežinau kas Varpo rėdystę užims; jisai minėjo Maczį.

Delko misliji garsint mano antraszą? jaigu delto kad emi-

(Tęsinys 3-tam psl.)

Dienų Skeveldros

1.

Ašmi ne dėl tu, kurie vyksta į anapus geležinės uždangos, bet dėl tu, kurie iš anapus, ir iš anksto įkinkyti į bolševikinę propagandos mašiną.

Skaitau naująjį (Nr.2/5) "Sportą", kuris įdomus nuo Br. Keturakio ("Pavasario sezono belaukiant") iki Rimos Pakalkaitės (jos str. "Mūsų teniso žvaigždė"). Nieko nepraleidau ir negailiu laiko, nes (skolinant Pau Valery žodžius — žr. pastabą "Pesimisto balsas") tada "Naktis nėra tokia juoda". Kai buvau ties skyriumi "Iš Lietuvos", mintimi staiga užsukau į Hamilton, Ont. kur su trenitės negandu ir rūstini laiminčiai grumiasi (archeologų-antropologų-etnografų nepripažįstamo, bet gyvenime dar egzistuojančios) vilniečių rasės "mohikanas" Kazys iš Baronų. Tai jis savo str. "Sportinė propaganda" (žr. "Dirva" Nr. 40) teisingai sušuko:

1) susirūpinti besiantinančia Romos Olimpiada, kurioje reikia laukti eilės lietuvių sportininkų, deja, atstovaujančių S. S-gos spalvas.

2) Šiandien sportas tapo jau įjungtas į šaltojo karo malūną, kurio sparnus suka ir JAV ir S. S-ga.

Tad, anot bič. K. Barono, "pavergtos Tėvynės šauksmas ir laisvės kovos pareiga" — Romos Olimpijadoje supažindinti laisvuosius Vakarų su Sovietų sportininkų sąstatu, kuriame bus lietuvių ir kt. pavergtų tautų sportininkų. "Drauge reikia nurodyti, kad rusų laimėjimai yra atliekami tik įkinkius pavergtų tautų sportininkus. Be jų — rusai niekuomet negalėtų lygiomis kovoti su JAV, Vokietija, Švedija ar Suomija".

2.

Šimt, be sportininkų, galima tikėtis ir J. Svedo ansamblio gastrolių į Vakarų, JAV įskaitytinai. Jie, Kremliaus įsakyti, "gerbs" ir "saliutus" Lietuvos okupacijos 20 metų sukaktį. Kas mums darytina? Šį teisų klausimą kelia "Tėv. Žiburiai" (žr. Al. Gimantas "Sovietinę ofenzyvą pasilinkant"). Taigi, džiangtis ar protestuoti? eiti į ansamblio koncertą ar piketuoti?

Piketuoti? Manding, nieku būdu. Tai būtų į talką okupantui, nes jis geidžia, kad tarp lietuvių krašte ir laisvuosiuose Vakaruose būtų sąjamas abipusis neapsitikėjimas

ir savitarpinė neapykanta ("Duobus liti gantibus tertius gaudet"). Mes einame pasiklausti, ir saliuuojame jų meniniam igudimui, lygiui, artizmui, bet ne žodžini, kuris yra (prieš ansamblio ir mūsų, trenitinių, valią) Kremliaus agentų igrūstas. Ak, ateis valanda ir garbūsis ansamblis tą šlykščią propagandą išspjaus kaip rupūžę, o atlikimo technika, meninė praktika, kaip ir tarnavusi, tariaus tautai. Taigi, gelės ir katulės okupacijos siauti ir naktį budintiems J. Švedui ir jo ansamblio sesėms ir broliams! Bet JAV ir kt. tankomų šalių visuomenę turime painformuoti apie tikrąją padėį. Tam juk yra "skaitytojų balsai", TV ir kt. informacijos kanalai. Informuojame, kad skirtų meną nuo propagandos, pavergtuosius nuo budelių (Kremliaus)!

Mano galva, neprivalu vengti kontaktų netgi su okupuotosios Lietuvos rašytojais ir žurnalistais, kurie yra visų labiausiai įkinkyti į maskolių propagandą. Mes juk tiesos ir diskusijų laisvės nebijome. Mes, laisvųjų Vakarų lietuviai, nebijome nei Mieželaičio, nei Baltušio, nei Sluckio ar kito kurio rašyto. Tai jie bijo Katišišio, Ramono, Barono, Aisčio, Nagio ir kt. tremties kūrėjų. Ne mes bijom Makūnaitės, Savickio ir kt. kt. (senųjų, ypač jaunųjų) okupuotos Lietuvos dailininkų. Bet Kremliūs (per Sniečkų-Paleckį) bijo Jonyno, Galdiko, Viesulo, Kasiulio ir kt. tremties (ir pasaulinio masto) dailininkų.

Ziū, jei Lietuvos komunistų partija nebūtų Maskvos (rusų imperialistų) įrankis, bet savarankiška ideologinė tautiečių grupė, ar negalima būtų rasti bendros kalbos?! Į padėį žvelkime blaiviai ir su viltimi:

— revizionizmas plinta partijoje, ir plis. Juoba, Kremliaus grobuoniškoji kolonializmo politika griežtėja, ir ryja net "revoliucijos vaikus" (pvz. Bulovas ir kt.).

3.

"Naujienu" II dalį (1960. 4. 23.) bevartydamsa, net jakterėjau, kai išvydau... Pranyš Alšėnas "Literatūros šventė Hamiltone". Jau savo metu esu rašęs, kad "žurnalistika per kalkinį popierių" mane veda į liūdesį: 1) autorius negerbia skaitytojų, nes maitina senū valgiu (jau kifame laikraštyje iškeplu), 2) autorius negerbia savęs, nes skaitytojais

(Tęsinys 2 psl.)

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

mano, kad straipsnius siuntinėja nuorašais tik bėdos atveju, stigdamas temų ir minčių.

Panašiai pasielgė solistė I. Motiekaitienė po "Trubadūro" premjeros. Ir pagrįstai V. Meškauskas "Vienybėje" tatau pavadino aplinkraščių išsiuntinėjimu.

Pr. Alšeno aplinkraščių, ak, skaičiau "Tėviškės žiburios". Lašas lašan. Taškas taškan. Bet tiek to (dėl ten įveltų klaidų ir riktų), su aplinkraščiais (ar jie būtų apskrities viršūnių, viršūnių, seniūnų, solistų ar — pagaliau — tremties žurnalistų) iš principo nesiginčijama...

4.

Užjaučiu V. Žilionį, norintis jis tremtinius ir vadina "fašistine tautos atplaiša". Norėjo pasistengti — išiteikti, o gavo per snapą. Savo straipsnyje "Mūsų romanas ir kritika" ("straipsnį — Literatūros ir Meno" redakcija spausdina svarstymo tvarka) čiupo už pakarpos E. M. Remarką, Hemingvėjų ir iš viso — sušuko: "argi mums vienintelis pavyzdys tik Vakarai?"

Anot Žilionio, "dvelkia sveikumu, ateitimi" tikrai (!) rusų literatūra. Vakarai? Leiskime V. Žilioniui prabilti:

Kokie bebūtų dideli meistrai Hemingvėjus, Remarkas ir kt. — jie yra tipiški vakariečiai, kapitalistinio pasaulio atstovai. Jų knygoje esama ir kapitalistinio pasaulio puvimo reiškinių. Konkretai, turiu galvoje kažkokį lignistą susižavėjęmą konjakų, romų, kokteilais, kavinėmis, viešbučiais, viešaisiais namais, muštinėmis. Šitai kartojasi iki šlykštumo! Ar esančios kai kuriuose romanuose buržuazinio pasaulio puvimo baciotos nenuodija tam tikros dalies mūsų jaunuolių, kartais linkusių pamėgdžioti įvairias manieras bei madas? Reikėtų gerai ir gerai pagalvoti apie tokių romanų blogą įtaką

"Supuvusių" Vakarų ginti nedelsdamas pakilo kritikas R. Lankauskas (žr. "L. ir M." Nr. 12, "Laiko žingsniai ir tūpčiojimas vietoje"):

"V. Žilionis siūlo tokių romanų, kaip "Trys draugai", visai neleisti. Bet tuomet reikėtų peržiūrėti visą pasaulinę literatūrą nuo antikos laikų iki mūsų dienų ir pašalinti iš bibliotekų tas knygas, kuruose yra kapitalistinio pasaulio puvimo reiškinių, paliekant tik knygeles apie paukščius, žvėris, na, ir dėl visa ko, Haufa pasakas..."

V. Žilioniui nepatinka, kad lietuviškai pasirodė E. Hemingvėjaus "Senio ir jūros" vertimas. Atseit, ne nuo to reikėjo pradėti, tai ne socialinė knyga. O kokia tai knyga?"

Toliau:

"Bandoma paneigti mokymosi iš kitų tautų rašytojų būtinumą, tuo pačiu siūlant neperžengti siauro provincializmo ribų. O pasimokyti yra tikrai iš ko. Čia būtų galima paminėti Moheimą, Kolduelą, Steinbeką, Sarojaną, Folknerį, Mensfeld ir eilę kitų garsių rašytojų, talentingai vaizduojančių karčią buržuazinio gyvenimo tikrovę."

Ant menčių parbloškto draugo (V. Žilionio) gintų šokosi J. Butėnas ("L. ir M." Nr. 14). Jo "protestuoto vekselio" išpirkti ir neketina, bet nori... "prolonguoti", girdi, "V. Žilionis savo pasisakyme gal ir ne visai tiksliai užsiminė apie mokymąsi iš Vakarų romano meistrų", bet, girdi, V. Žilionio romanas "Atsisakom nuo senojo svieto", negalimas visiškai suniekinti, nes jis mokosi iš "daugianacionalinės" (suprask: bolševikų) kūrybos ir tt.

Bet Hemingvėjų "iš apsupimo" "išgelbėjo" pačios "Izvestija". "Literatūra ir Menas" išidėjo iš jų vertimą apie Hemingvėjų, kur viešai — nebediskutuojamai tariama:

Karštą vasario rytą mes susitikome su Ernestu Hemingvėjum jo namuose.

— Sunku gauti iš manęs interviu, — šypsodamasis sulinka mus Ernestas Hemingvėjus. — Aš nelabai sugebu kalbėti.

Šis žmogus toks malonus, jog nejauti, kad prieš savo akis matai didelį, visame pasaulyje žinomą rašytoją. Atrodo, kad su šiuo žmogum jau seniai esi pažįstamas.

Užjaučiu V. Žilionį. Persisilengė, vargšas...

5.

Beje, pravartu žinoti, kaip Hemingvėjus kuria ir kaip žvelgia į kūrėjo darbą. Cituojame tad iš "Izvestijų":

— Čia aš dirbu, — sako jis, rodydamas nedidelį siaurą staliuką, pritvirtintą prie sienos gana aukštai nuo grindų. Ant staliuko — švaraus popieriaus lakštai ir daug smailiai sudrožtų pieštukų. Pastebėjęs mūsų nusistebėjimą, priduria: — Dirbu visada stačias ir ba-

sas, rašau tik pieštukais. Darbo metu negaliu gaišti, todėl jūs čia matote tokią daugybę pieštukų. Iš tikro tai aš esu paprasčiausias darbininkas, o kiekvienas darbininkas juk pasirenka geriausius darbo būdus. Dirbti sėdint — tolygu būti savo paties vergu. Stačiam lengviau rašyti, laisviau kvėpuoti, nes niekas nevaržo kvėpavimo. Be to, ir mintys greičiau ateina; stovėdamas žmogus geriau galvoja.

Hemingvėjus šypsosi ir toliau kalba: — Aš gi pusiau jūreivis, pripratęs stovėti prie vairo ir galvoti. Todėl man stačiam geriau sekasi rašyti. Aš užsidarau šiame kambaryje ir kasdien dirbu nuo pusiau septyntos ryto iki pirmos valandos popiet. Dirbu labai, labai atsidėjęs. Šiame kambaryje aš parašiau "Senį ir Jūrą". Jums, tur būt, bus įdomu žinoti, kad tai buvo vienintelis stambus mano kūrinys, kurį aš parašiau vienu atsikvėpimu ir paskui jo netaisiau. Dabar dirbu, papildydamas knygą "Mirtis po vidurdienio", rašau trumpus apsakymus ir bemaž baigiau naują romaną. Tiesa, aš turiu dar tris romanus, tuo tarpu skaitytojams dar nežinomus. Jie dabar guli vieno banko seife. Juos noriu palikti savo šeimai. Dėl visa ko. Be to, žinokite, kad verčiau rašyti, negu spausdinti. Aš rašau greitai, beveik iškart, o paskui atidedu rankraštį pusmečiui į šalį, ir tik po šešių mėnesių vėl imu jį į rankas. Tuo būdu aš galiu pamatyti tai, ko anksčiau nepastebėjau. Man iškart paaiškėja, kas gali būti nesuprantama skaitytojams.

Dar pabaigoj pridūrė:

Šiuo metu aš turiu labai mažai laiko, reikia dar daug parašyti ir, be to, gerai parašyti. Kiekvienas turi savo pareigas. Kiekvienas gimsta savo darbui. Aš jau vaikystėje svajojau būti rašytoju. Dabar man 61 metai. Aš gerai žinau savo kelį, kurį jau seniai pasirinkau. Aš esu geras amerikietis, nors ir tarptautinis rašytojas.

J. Cicėnas

VISUOMENĖS MOKSLŲ, MENO IR LITERATŪROS ŽURNALAS

DARBAS

kritiškai stebi mūsų išeivijos, Lietuvos ir viso pasaulio gyvenimą. Prieš konservatyvią provinciališką tradiciją DARBAS stato humanistines vertybes ir kūrybiškai šviežią žodį.

5410 SIXTH AVE.
Brooklyn 20, N. Y.

DARBO KAINA YRA TOKIA:

\$3.00 metams, \$2.00 studentams, paskiras numeris \$1.00

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

TRIUS RUG CLEANING CO.
Mūsų specialybė yra valymas kilimų nuo sienos iki sienos.
VELTUI APSKAIČIAVIMAI
WA 5-4039.

A - AUGUSTA SEWERAGE SERVICE
Valome ir taisome nutekėjimo (kanalizacijos) vamzdžius.
Teikiame pagalbą potvynio atveju 24 val. Pravedam elektros laidus.
Veltui apskaičiavimai.
Darbar garantuotas.
2055 W. Grand St. SE 3-4226

LIETUVIŲ RESTORANAS JENNIE'S
Gaminame lietuviškus ir lenkiškus valgius. Specialios lietuviškos sriubos ir įvairūs virtiniai.
Galima gauti ir išsineštinai.
3417 BROADWAY, GARY, IND.
TUrn 4-7631. Veikia 7 dienas sav.

PRE-SEASON SALE
CHECK YOUR BLDG. NOW!
New 2-3 flat or bungalow Roofs.
AS LOW AS \$149
All Roofs Repaired for \$25
Tuckpoint Your Chimney, \$25
INSULATION — GUTTERS
ADDITIONS — REMODELING
All Cement Work & Paving
Logan Long Materials Used
FREE ESTIMATES — P.H.A. PAYTS.
ALL WORK GUARANTEED
ADAR CO.
1156 W. 79th St. STe. 3-2666

GRAND OPENING
of
C & J. GRILL
1542 W. 59th St.
PR 8-9396
SPECIAL FIVE BURGERS \$1.00
Open 5:00 A. M. to 12. P. M.

TAISOME TV KREDITAN

Nereikalingas įmokėjimas.
1 savaitė kredito už padarytą darbą.
Darbas garantuotas.
Joks darbas nėra permažas.

SA 2-7332

3106 W. ROOSEVELT RD.

Beat the Spring Rush Save Time and Money

- TUCKPOINTING
- BRICK WORK
- CEMENT WORK
- TILING
- CHIMNEYS REBUILT
- JALOUSIES
- WINDOWS
- DOORS

BORREGAARD BUILDERS, INC.
MU 5-1200 CR 2-2321
3124 N. Laramie

NOW OPEN!
The Beautiful New

ALPINE RESTAURANT

Specializing in: Charcoal Broiled
• Hamburgers • Steaks • Chops
Serving Breakfast, Luncheon, Dinner and late evening snacks.
Complete dinners also served.
Open Daily & Sunday, 6 a. m.—1 a. m.
Friday & Saturday open 24 hours.

5947 West 35th Street
(Corner of Austin Blvd.)
Townhall 3-0102

STOP LEAKY BASEMENTS WITH BENTONITE PROCESS

NO DIGGING
NO INJURY TO SHRUBS
NO INJURY TO LAWNS
Service within 100 miles
F. H. A. Terms

RYAN SEWER SERVICE AND WATERPROOFING CO.
3746 West 63rd St. RE 5-1446
24 Hour Service

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, MAY 7, 1960

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

grantai lietuviai žinotų kur kreiptis gėdaudami svarbių kokių reikalingų informacijų — tai ir teip jie su manim susėina. Asz esu kontore Misslerio.

In lietuviszkus darbus sunku dabar kur nors kisztis, nes visai nēr laiko. Tuom tarpu dar, kol Maskolijos emigrantai negal į Ameriką keliaut, nors naktinio darbo nera, ir asz taisau, kiek galima, rankraszti Žodyno Miežinio (iszleidia Makalojus). Bus tai tikrai monumentalizskas izdavimas, kokio asz ne esu dar matęs, ir vargei be koki nors randai pasigirt gali. Norint jį pertaisyti reiktų geriaus kitą paraszyl, o teip pritinkančzei pertaisyti ne galima. Nieko nesakytume, jaigu jis ne iszeitų, bet jau turbūt visgi iszeis. Atspausta jau 7 ar 8 arkuszei.

Beje dar vienas užtemijimas Augsziau rasziau, kad po perskaitymui Vienybės ne reikia jokių paaszkinimų, bet matau, kad perdaug apvercziate vietos ant nenaudingų gincų su Moksl. D-te, ipacz kad daugelis izsz jų ne su visu literatizskai rasztyti, daugiau juose asabiszkų diskreditavojimų negu svarbių argumentų. Teisybe, prieszininkai tuom paczių ginklu kovoja, ale tai ne rodo, kad ir jums reiktų anuos megdzdzioti. Geriausiai būtų sykį atkirsti, bet tikrai visapusiška kritika, be nagikos ir asabiškų prasivardziojimų, o toliaus visai ignoruoti užpuldinėjimus piemenukų. Tokiu budu ir anie turetų savo taktiką permaintyti. Nuolatinėmis polemikomis tik darote reklamą prieszininkams, kurie izsz tikro izsz to daugiau naudoja, kaip jus. Tikiuosi, kad tų žodzių už piktą nepaimsi, nes ne piktumas liepe man juos rasztyti.

Laukiu nuo Tamstos gromatų, nes dabar su lietuviais mažai turiu susineszimų; apart su Kudyрка Szakių ir Kriaucziuu, su kitais jokių neturiu susineszimų. Su vienais tikrai nieks mane nerisza arcziaus, su kitais nera teip dideles pažinties; Varszavieczyų gi ne antraszų dabar nežinau.

Linkėdamas gero pasivedimo pasilieku

Jusų J. Adomaitis

Beje, nieko ne raszai ar izsiuntei knigas kur prasziau, ir kiek už jas reik pinigų atsizstų? asz norėczia kad jos but ko veikiausiai izszizstos!

Nurašyta iš "Spaudos Laisvės ir Amer. Liet. Organizuo- tės sukaktuvės."

(Galas)

Anglų Kalbos Pamokos
K. GINEITIS

3255 So. Union Ave., Chicago 16, Ill.
Telefonas: Victory 2-0105

Duoda prieš karą baigęs
Čikagos universitetą.

1 dol. 25 ct. val. — privačios
VERTIMAI - PILIETYBĖ - LAIŠKAI

3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

—SATURDAY, MAY 7, 1960

Išrado radarą, kuris mato
kitapus horizonto

Laivyno tyrinėjimų laboratorijose jau išrastas toks radaras, kurio pagalba bus galima matyti toli, toli už horizonto išsilenkimo linijos, iki 2600 mylių atstumo. Ta radaro "akis" tuo pačiu momentu gali matyti ir perspėti, jei, sakysim, priešas iš sausumos ar povandeninių platformų paleistų sviedinį. Šis išradimas, padarytas po 10 metų bandymų ir pavadintas Project Madre. Išradėjas yra tos laboratorijos direktorius Dr. Robert Page. Madre mato toli, aukštai ir žemai, taigi jis visapusiškai užpildo ligšiolinių radaro apa-

NETRUKUS PRITRŪKS
GERIAMOJO VANDENS

Amerikos mokslininkai paspartintai ieško priemonių, kaip pigiausiu būdu perdirbti jūrų vandenį į prėską vandenį. "Sunku net įsivaizduoti", sako Dr. A. L. Miller, JAV vandenų įstaigos direktorius, "kad kelių metų bėgyje mūsų namų problemos Numeris 1 bus vanduo, paprastas vanduo"...

ratų trūkumus. Madre "akys", reikalui esant, perspės, kad ir žemiausiai skrendančius prieš lėktuvus, ko ligšioliniai radarai nepajėgė.

Amerikos sparčiai auga miestai, dirbtuvės ir farmos šiandien jau suvartoja po 240 bilijonų galionų vandens kasdien, tuo tarpu kai 1900 metais suvartodavo tik 40 bilijonų galionų.

Dar per 20 metų, kaip spėja JAV geologinė apžvalga, vandens suvartojimas bus po 600 bilijonų galionų per vieną dieną. Apie 1980 metus šimtai miestų ir bendruomenių visiškai ar iš dalies vartos jūrų vandenį, kuris bus perdirbtas į prėską vandenį.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO
DARBO ŽMOGAUS
DRAUGAS IR BICIULIS.

**NOW...For the first time
in many years you can buy this
DOUBLE WALL - BOWL TUB**

SPEED QUEEN

for only **\$99⁹⁵**
PLUS
YOUR OLD
WASHER

For a limited time only

The sensational low price of \$99.95 for this genuine double-wall Speed Queen is made possible through factory cooperation as a special mid-winter promotion to reduce warehouse stocks.

It's a golden opportunity for you to make a *big saving* on a new washer. Your old washer will be accepted as a trade-in regardless of its make, age or condition. The main thing, in order to get this low price, is to act right away — because the *regular* price on this model will go back into effect as soon as our stock of this special factory allotment is sold out. So stop in as soon as possible, or phone. Terms can be arranged

Model 50

EASY TERMS

DOUBLE WALL
DESIGN WITH
BOWL TUB

Glaser's Furniture and Appliance Co.

5115-5123 So. Kedzie Ave.

PRospect 6-1790

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

ŽALGIRIS

Pagal Chruščiovo-Sokolnikovo romaną parašė
Juozas Sužiedėlis
(Ištraukos)

Ryšium su šią vasarą įvykstančia 550 metų sukaktimi nuo didžiojo mūšio prie Žalgirio (Tannenberg), kur 1410 m. liepos 15 d. Didž. Lietuvos kunigaikštis Vytautas, vadovaudamas didžiausiais tų laikų sąjungininkų armijai, sumušė vokiečių kryžiuočius ir jų iš visos Vakarų Europos talkininkus, tuomi ilgiems laikams suparalyžiuodamas vokiečių "Drang nach Osten", Naujųjų šeštadienio prieduose per keletą savaitių bus leidžiamos ištraukos iš viršuje minėto, Juozo Sužiedėlio lietuviškai išversto ir sutrumpinto ir Nidos, Londone, išleisto Chruščiovo-Sokolnikovo romano "ŽALGIRIS".

PASLĖPTAS SUMANYMAS

Didžiulio ežero viduryje, melsvų jo bangų liūliuojama, stovi milžiniška pilis. Ji apstatyta stipriomis sienomis. Augštas jos bokštas tarsi dangų remia. Nauriai dairosi pilis aplinkui, žvalgosi po platų ežerą ir budriai seka, kas plaukioja jo vandeni paviršiumi.

Saulė jau buvo benusileidžianti, kai prie pilies ežero kranto atėjo nedidelis būrelis raitelių. Žvejai ir keltininkai tuojau pažino jų tarpe Trakų vaivadą Bielskų ir žemai jam nusilenkė.

— Ar valdovas Trakuose? — paklausė Bielskus vieną keltininkų — nukelk mane į pilį.

— Šviesus kunigaikštis namie. Pirmą keletą dienų sirgo, bet dabar — ačiū dievams — sveikas. Vis dėlto, bajore, aš negaliu tamstos kelti. Pilininkas uždraudė kelti kad ir žymiausią asmenį. Sako, kryživiai vėl kažkokią klastą sugalvoję prieš mūsų kunigaikštį.

— Bet aš juk ne kryživis, — nusijuokė Bielskus: — aš — mūsų valdovo karo vadas...

Tuo tarpu budėtojai iš pilies bokšto pastebėjo krante būrelį raitelių. Pilininkas bemažant atsuntė iš salos laivelį. Bielskus tuojau nuplaukė į pilį.

Raudonų degintų plytų pilis atrodė visai pasiruošusi kovai. Visur budėjo sargybiniai. Pilies kieme knibždėte knibždėjo kareivių. Bielskus tuojau netikėtai susitiko ir savo sūnų Joną, Pskovo lankininkų būrio vadą.

— O Steponas taip pat čia? — paklausė Bielskus.

— Ne, tėte. Jis Vilniuje ruošia pulkus.

— Argi ruošiamasi karui?

— Sklinda gandai...

— Su kuo?

— Sako, su Maksva... dėl Smolensko.

— O kur šviesiausias kunigaikštis? — klausė Bielskus, nepatenkintas išgirsta žinia.

— Savo kambariuose. Ruošiasi iškilmingai priimti didžiojo magisterio pasiuntinius, kurie rytoj atvyks: Marijburgo komturą su dviem palydovais.

Šitai išgirdęs Bielskus, kiek įkabindamas, nusiskubino į pilį.

Bielskų Vytautas nuoširdžiai pasveikino. Apkabino jį ir neleido sulig papročiu atsiklaupyti.

— Gerai, kad atvykai. Svarbių reikalų turėjau. Kefinai net šauklį į tave siūsti.

— Visomis savo pajėgomis noriu tau tarnauti, viešpatie. Ir šiandien ne savo, tik tėvynės reikalu atvykau.

— Tėvynės reikalu? Na, tai eime į mano darbo kambarį. Ten bus ramiau pasikalbėti.

— Sėskis ir pasakok, bičiuli, — tarė Vytautas, parodydamas Bielskui krėslą.

— Viešpatie, nederlius krašte. Trakų apskričiai tuoj duonos pristigs, sėklų nebėra... — bylojo neišikiai Bielskis.

— Šitai aš jau žinau. Jie jau plukdomi karaliaus duotomis valtimis iš Klaipėdos Nemunu.

— Kaip tik apie šitai aš ir norėjau kalbėti tamstos didybei. Kryživiai suostė jaus ir liepė juos sulaikyti, kai tik bus jau plukdomi per jų valdomą kraštą.

— Tegū išdrįsta! — sūktelėjo Vytautas, — teišdrįsta jie mane ižeisti tokiu poelgiu...

— Jie jau nekartą buvo išdrįsę... — tarė Bielskus.

Kunigaikštis susiraukė. Jo akyse žybtelėjo pykčio ugnelė. Lūpos reiškė pašaipą.

— Nebūk toks drąsus, — tarė jis.

— Žinau, viešpatie, kad esu tavo tarnas. Bet man skauda širdį, kai matau tave ruošiantis padaryti klaidą...

— Kokią klaidą?!

— Ruošiesi kariauti su Maskva, valdove?

— Tai klaida?... Ar aš turiu akis užmerkęs žiūrėti, kaip mano žentas daro samokslus su išdavikais Sviatoslavičiais? Gal dar privalau jam už tai padėkoti?

— Ne, viešpatie, Smolenskiečiai tau ištikimi buvo ir paliks. Jie kovojo greta tavęs ties Vorksla. Du Sviatoslavičiai žuvo tavo vėliavą gindami... Su Maskva tu negali kariauti. Kunigaikštienė mokės sutaisyti tėvą su vyru. Viešpatie, — gaudindamas kalbėjo Bielskus — tavęs kitoki žygiai laukia. Žiūrėk, visas Lietuvos kraštas vaitoja nuo kryživių. Žemaičiai kraujuje maudomi. Jų sielvarto aimanos šurpau patį dangų purto. Vaikų kraujas, moterų gėda keršto šaukia... Kryživiai visam pasau-

liui skelbia, kad tos nežmoniškos žudynės tavo paties laimamos! Ar gali šitai pakęsti? Ar negirdi savo tautiečių skundų? Ar negirdi savo sūnų šauksmo, jei neini keršyti?

Bielskus palietė opiausiąją Vytauto žaizdą. Primniė jam dviejų jo sūnelių įkaitų mirtį pas kryživius. Jis nebeištvėrė — trenkė kumštim į stalą ir sušuko:

— Nutilk! Niekada nebuvau užmiręs ir neužmiršiu savo ir mano tautos skriaudų. Kai išmuš keršto valanda, kryživiai už jas visas skaudžiai užsimokės! Maskvos aš neliesiu. Ruoštis dar nėra kariauti... Iš kur tu patyrei, kad vokiečiai ketina jaus sulaikyti ir pasiimti?

— Ištikimi žmonės man pranešė, kad jie susitarę ties Nemuno žiotimis užpulti laivus...

— Tau, bičiuli, dėkui už įspėjimą ir gerus patarimus. Kryživių aš visa širdimi nenkenčiu. Mano krūtinė keršto geismu liepsnoja. Tačiau aš tuo tarpu visa privalau slėpti ir tyliai ruoštis... Kai išmuš valanda, kai aš būsiu ištikinęs, jog sutriuškinsiu amžinojo priešo galybę ir galutinai atpalaiduosiu savo tautą iš neapkenčiamo jungo, — tada aš visus sukelsiu. Tada visus pašauksiu į paskutinę, į lemiamą kovą.

— Amen! — atsakė Bielskus. Vytautas apkabino Bielskų ir, triskart jį pabučiavęs, tarė: — Eik pasisėsti... Rytoj priimsiu magisterio pasiuntinius. Atvyk ir tu.

Vytautas pasiliko vienas. Ilgai sėdėjo giliai susimąstęs. Ilgai rymojo. Pilyje seniai buvo užgesę visi žiburiai. Visi miegojo apgaubti nakties tamsybių. Tik tai ežero hangos tyliai užė. Pasakojo nauriai piliai kažkokias paslaptis.

Staiga kažkas švelniai palietė Vytauto petį. Vytautas kruptelėjo ir atsigrėžė.

— A, tai tu, Onele? — tarė jis. — Ačiū, kad atėjai. Mane kankina baisios mintys. Man vaidinasi visokios nelaimės. Akyse rodosi nekaltieji mūsų vaikeliai, mirštą nuo vokiečių nuodų. Negaliu nurinti, Onele...

— Tu vėl juos atimeni... Gal taip Dievas norėjo... Aš maldoje skandinu savo gėlą. Pasimėsk ir tu, — Vytauto žmona, kunigaikštienė Ona, skausmingai atsibuso ir parodė kampe baltuojantį išganytoją ant kryžiaus.

— Aš nebėgaliu nė melstis. Rytoj vėl turiu žiūrėti į tuos žalčius. Vėl turiu su jais kalbėtis, klausytis klasingų jų kalbų¹⁾.

— "Ir atleisk jiems jų kaltes..." — sukuždėjo kunigaikštienė.

— Jiems atleisti! O ne, nebėgaliu! Jei aš atleisčiau, mano tauta mane prakeiktų.

¹⁾ Yra istorijos padavimas, kad du Vytauto sūneliai, kurie buvę palikti pas kryživius, Lietuvos įkaitais, buvo kryžiuočių klasingai nunuodyti.

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MAY 7, 1960

— Neramu visame krašte... Žemaičiai kyla. Patys stoja į mirštamą kovą, nebepakeldami jungo. Ir aš eičiau jiems į pagalbą. Tik dar vienas neįveikčiau, o gėdos nenoriu. Aš turiu laimėti! Talkininkų man reikia. Jogaila padėtų, tik lenkai bijo karo, kaip ugnies. O čia žentas kažką mano. Skirgaila Kijeve nerimsta... Bet aš jau visa tai galvojau. Parašyk Sofijai²⁾, kad aš siunčiu pulkus į Smolenską ir pats tenai vyksiu... Maskvoj supras, ką tai reiškia. Aš parašysiu Jogailai. Išsiųsiu pasiuntinius į brolių Vingėlą, kad jis išvytų ordino pasiuntinius. Pas save gi iškilmingai priimsiu magisterio atstovus... Užtrūkdysiu juos, o paskui... žiūrėsime.

Tai taręs, jis pasisaukė tarną ir liepė užžiebt žvakes. Atsisveikino žmoną, kuriai liepė eiti ilsėtis. Tada pats įniko rašyti laiškus ant nedidelių pergamento lakštelių. Vytautas dėjosi ruošiasis į karą su Smolensku. Tai teikė progos susikviesti talkininkų, sudaryti sau didelę kariuomenę. Ordino šnipai Lietuvoje turėjo būti suklaidinti gudraus gando apie Vytauto vaidus su rusais.

Trumpai temiegojo tą naktį Vytautas. Vos pirmieji saulutės spinduliai nušvietė baltą pilies bokštą — jau sugaudė armotos balsas. Taip buvo pranešama apie ordino pasiuntinių atvykimą.

Iškilmingai armotoms gaudžiant, buvo įvesti į pilį kryžiaus riteriai.

NELAUKTAS ATSAKAS KRYŽEIVIAMS

(Ordino pasiuntiniai pas Žemaičių kunigaikštį Vingėlą)

Tuopat metu Ariogalos pilyje viešėjo kryživių ordino pasiuntiniai. Jie laukė iškilmingo priėmimo.

Kaip tik tą vakarą atvyko pasiuntinys iš Trakų. Jis atnešė Vytauto laišką. Didysis kunigaikštis rašė, kad jis susitaikęs su Maskva ir kad jau nebereikia lankstyti ir žeminėti prieš kryživius.

Apie pietus Vingėla pakvietė pasiuntinius į sosto salę. Čia susirinkusi visa Ariogalos diduomenė, bajorai. Paliai sostą stovėjo ginkluoti sargybiniai. Prie pat sosto sėdėjo senas krivių krivaitis. Jis buvo apsilkęs ilgu baltu drabužiu, ažuolo lapų vainiku ant galvos. Rankoje turėjo ilgą lazda su apsvyniojusiu aplink ją žalčiu. Dėl didesnės iškilmės ir dar didesnio išpuzdžio buvo pakviesti į sosto salę ir Mozūrų kunigaikštis Boleslovas su palydovais.

Išdidžiai suėjo ordino riteriai, grafo Braunšveigo vedami, į sosto salę. Vingėla paėmė iš komandoriaus rankų pergamentą. Čia buvo magisterio fon Jungingerio raštas, kuriuo jis įgaliojęs grafa Braunšveigą ir kitus du riterius tartis su Žemaičių kunigaikščiu Vingėla.

Vingėla dėjosi nesuprantas vokiškai. Jis liepė vienam ba-

(Tęsinys 5-me psl.)

(Tęsinys iš 4-to psl.)

jų išversti lietuviškai pasiuntinių pasveikinimą. Iš klausęs vertėjo aiškinimo, Vingėla pasisakė klausysias, ko ordinas iš jo noris.

Riteriai didžiai stebėjosi tokiu nemandagiu ir keistu kunigaikščio Vingėlos elgesiu. Visi žinojo, kad jis puikiai mokėjo vokiečių kalbą. Jie išdidžiai išdėstė ordino norus. Kryževiai reikalavo, kad Vingėla leistų jiems pasistatyti Lietuvos žemėje keletą tvirtovių, reikalingų apsiginti nuo stabmeldžių. Be to siūlė pačiam kunigaikščiui bausti sukilėlius ir padėti vykdyti ordino sumanymus.

— Ar jau viskas? — paklausė kunigaikštis Vingėla, nebelaukdamas vertėjo paaiškinant.

— Taip, kunigaikšti. Tik tai savo vardu dar prašysime, kad su mumis čia būtų elgiamasi kaip su pasiuntiniais, o ne kaip su priešais.

Mat, Vingėlos žmonės užtikę naktį vokiečius bematuojant pilies sienas gerokai juos pripumpinę.

To Vingėlai pakako. Jis supyko, bet atsakė gana ramiai:

— Nė vieno ordino reikalavimo mes nepatenkinsime. Pilių mano žemėse nestatysite ir mes sukilėlių nemalšinsime. Jie gina savo tėvynę nuo nenekiamų priešų. Jums gi patiems tol nenukris nuo galvos nė plaukas, kol būsite tik pasiuntiniai. Jei kas jūsų pakartos vakarykštį šnipo darbą, liepsiu visus ant nietai susmaigyti. Štai mano atsakymas! — tarė kunigaikštis ir atsistojo.

Kryževiai išblyško, kaip drobė, kai vertėjas išaiškino jiems kunigaikščio atsakymą. Jie suprato, kad įvyko kokių nors nenumatytų įvykių, dėl kurių Vingėlai atsirado drąsos. Paskutiniai kunigaikščio žodžiai tiek buvo įžeidę Braunšveigą, jog šis buvo besiruošias sviesti pirštinę.

— Susilaikyk, riteri, sušuko Vingėla. — Tavo laimė, kad atvykai vakar. Grįžk ir pasakyk Marijensburgo magistrui, kad sėdėtų savo gūžtoje ir nesljudintų iš jos. Jei išdrįs paliesti Lietuvos žemes, bus jums blogai.

Kunigaikštis pakilo ir išėjo iš salės. Paskui jį išėjo ir kiti. Kryževių pasiuntiniai jautėsi nejaukiai. Jie susispietė į siaurą būrelį. Persitarė keliais žodžiais ir taip pat išėjo iš salės. Po valandos išsikraustė iš Ariogalos padangės. Jie iške-

Komunistinių tendencijų literatūra sutinkama tyliu boikotu

(E) Jau seniai yra žinoma, kad Lietuvos skaitančioji visuomenė kratosi tokių kad ir dailiosios literatūros veikalų, kuriuose yra ryški komunistinė tendencija. Partietis, literatūros kritikas K. Korsakas (š. m. 3-je knygoje) atskleidė rašytojų žurnale "Pergalėje" įdomų faktą, kad tokios tendencingos literatūros bodisi, tiesiai ją boikotuoja net redaktoriai ir kritikai. Straipsnio antraštė: "Daugianacionalinė literatūros kritika". Kaip tik to "daugianacionališkumo stoka" Korsakas Lietuvos ir kitų kaimyninių respublikų kritikams kaip tik ir prikiša.

Korsakas duoda pavyzdžių. E. Miezėlaitis parašęs "Brolišką poemą", kurioje atvaizduota Lietuvos, Latvijos ir Gudijos sienų susikryžavime bendromis jėgomis pastatyta hidroelektrinė. Miezėlaitis poema buvusi išversta į rusų ir gudų kalbas. Korsakas skundžiasi, kad Miezėlaitis knyga nesusilaukusi gudų spaudoje jokio platesnio įvertinimo. Kita vertus, gudų poetas P. Brovka ta pačia tema parašęs ištisą romaną, kuris buvęs išverstas ir į lietuvių kalbą, bet lietuvių spaudoje pasirodę apie jį vos tik keletas eilučių. Nieko išsamesnio apie tuos du kūrinius nepaskelbusi iki šiol nė lietuvių spauda, nors čia buvę atvaizduota visų trijų tautų socialistinė veikla (Matyti, Miezėlaitis ir Brovkos buvo per tirštai panaudoti komunistinės tendencijos dažai...).

Korsakas mini ir kitą pavyzdį. Maskvietis rašytojas L. Slavinas esąs lankęsis Lietuvoje ir parašęs apie ją apysaką "Anapus kalvos". Joje pavaizduojas Lietuvos pramonės darbininkų gyvenimą, jų "idėjinį brendimą", vadavimąsi iš "religinių prietarų" ir pan. Buvę galima laukti, kad toji apysaka Lietuvoje susilauks

liavo į Akmenę, vokiškai vadinamą Šteinhauzen, kur Braunšveigas buvo viršininku.

Akmenės kryževių viršininkas tuojau nusiuntė pasiuntinį į Marijensburgą, pranešdamas ordino magistrui apie savo nevykusį žygį pas Ariogalos kunigaikštį. Magisteris nedeldamas ir gana neaiškiai atsakė, kad ordinas karo nebija, kad reikią daryti, kaip atrodo geriausia, kas sutinka su ordino tikslais.

(Bus daugiau)

platesnio įvertinimo — bet Lietuvos spaudoje nebuvo atsiliepta apie ją nė eilute.

Apie sovietinės santvarkos įkūrimą Lietuvoje romaną parašęs ir žurnale "Družba narodov" išspausdinęs žymus rusų rašytojas F. Knoras. Lietuvoje ir vėl nepasirodę apie tą kūrinių jokios platesnės informacijos.

Tylomis Lietuvoje praleista ir Gudijoje išėjus rusų kalba M. Sadkovičiaus istorinis romanas apie Georgijų Skoriną, nors tame veikalė daug kalbama apie Vilnių. Tas pats atsitikę ir su M. Klimovičiaus trilogija ta pačia tema.

Daug veikalų esą išversta iš lietuvių literatūros į lietuvių kalbą (jų tarpe net visi "svarbesnieji" V. Lacio veikalai), tačiau lietuvių kritika mažai tais veikalais tesidomi, skundžiasi Korsakas.

Estas H. Sirge parašęs romaną apie sovietinės santvarkos įvedimą 1940/41 metais. Knyga buvusi išversta į rusų kalbą, bet Lietuvoje niekas ja nesidomėjęs — nei vertimo, nei recenzijos.

Prieš porą metų pasirodęs K. Zelinskio straipsnių rinkinys "TSRS tautų literatūra". Čia aptariami ir lietuvių rašytojai. Bet Lietuvoje veikalas net nepaminėtas, o kritika neįstaisiusi tos knygos klaidų. Korsakas sumini, kiek daug to Maskvos autoriaus netikslumų.

Latvio Upyčio "Socialistinio realizmo klausimai literatūroje" (900 pusl. veikalas) visas esąs persunktas "marksistinio principingumo", prieš "revizionizmą", "buržuazinį nacionalizmą" ir pan. Bet Korsakas apgailestauja, kad veikalas, išėmus pačią Latviją, nei Lie-

tuvoje, nei kitur nesusilaukęs jokio atgarsio.

Korsakas akivaizdoje tokių reiškinų pasigenda "daugianacionalinio" susipratimo.

PURE - DELITE JUICE CO.
Aukščiausios rūšies vaisių sultys. Kasdien šviežiai pagaminamos ir išvežiojamos į namus. Reguliarus pristatymas kasdien. Skambinkite mums — mes garantuojame būsite patenkinti.
5231 So. Ashland Ave. GR 6-9176.

NADINE'S BEAUTY SHOP
1751 W. 18th St.
Specializing in Permanents
Tinting — Bleaching — Hair Styling
— Cutting — Scalp treatments etc.
Expert operators — for Appointment.
Call HAYmarket 1-0729.

LORD JEWELERS
DIAMOND DEALERS
• Imports
• Repair svse.
• Nat'l adv. brands
DIAMOND LIGHT SCOPE
Phone inquiries receive prompt attention
6251 S. Kedzie — WA 5-4010

GALIMA GAUTI SALE

- vestuvėms,
 - banketams,
 - pobūviams ir t. t.
- VI 7-9641
3000 S. Trumbull Ave.

CALUMET AUTOMATIC TRANSMISSION
1234 - 150th St. Hammond, Ind.
Automatinės transmisijos įvairių modelių ir rūšių mašinoms — garantuojamos
Veltui apskaičiavimai.
Skambinkite WESTmore 1-5232

Now open for Business!

JERRY NUDERA'S MEAT MARKET

5342 W. 25th Street
Cicero
FOR FREE DELIVERY
OLympic 6-2386.

VISIT HELEN'S
Tap & Liquors.
4358 S. Wood.
VI 7-8232.
Open 10:00 A. M.

Will Repair Set in Home
TV SERVICE \$ 3.00.
90 Day guarantee on Parts Service
Day — Nights — Sunday
Low Prices on all Picture Tubes.

JOE'S TV.
219 So. Pulaski
SA 2-8822 KE 3-8414

OWL ELECTRIC CO.
Licencijuota, unijinė ir apdrausta
Atitaisome blogai įvestas šviesas, perdegusius saugiklius, perkrautus laidus, uždegimus, blogus laidus. Perdirbam, atnaujinam, taisom.
Mums nėra nei permažų nei perdidelių darbų.
8458 COMMERCIAL AVE.
Rezid., prekyba, pramonė.
RE 1-0241 arba BA 1-4516
Teirautis pas Mr. Bartczak

Siuntiniai į Lietuvą

Patarnavimas nuo \$5 iki \$9.50.

Overseas Cargo Co.
514 W. Pershing Rd. (39th St.)
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: OA 4-9079
Vedėjas P. NEDZINSKAS

if you're buying a new car...

the
astounding
FM/AM
hear

BLAUPUNKT
transistorized CAR RADIO
Come in for demonstration
Call GROvehill 6-5852
MARVEL RADIO AND TV
6606 SOUTH DAMEN

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 WEST 71st ST.

TEL.: GROvehill 6-2345-6

Tai nauja Petkų — tėvo ir sūnaus — koplyčia, turinti visus moderniškus patogumus. 3 erdvios salės. Patogus privažiavimas. Šalia sklypas automobiliams pastatyti.

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Sambi Šviesa Chicagoje.
Redaguoja: Rita Kavolienė
Medžiagą siūsti: 5635 W. 22nd Pl., Cicero 50, Ill.

3 METAI

NR. 13 (90)

VIDURINIŲ VAKARŲ SANTARIEČIŲ STUDIJŲ DIENA

Vidurinių vakarų studentų santariečių studijų diena, balandžio mėn. 30, į pp. Mildažių ir Česnų vila, Beverly Shores, susispietė nemažas būrys narių ir svečių. Nepastovus oras trukdė plačiau pasidžiaugti atvira gamta, bet gal dėl to paskaitos ir diskusijos praėjo glaudesniame bendravime prelegentų ir klausytojų negu priešingu atveju, kuomet daugelį dalyvių saulutė nuvilioja į paerę.

Suvažiavimą atidarė centro valdybos pirmininkė Vanda Gegevičiūtė, pakviesdama pirmininkauti Česlovą Melsbaką ir sekretoriauti Aldoną Bendikaitę. Savo paskaitoje tema "Lietuvių intelektualinės generacijos" sociologas Vytautas Kavolis apibrėžė intelektualinių kartų išsivystymą bei jų būdingesnius bruožus modernių laikų Lietuvos istorijoje, pradėdant "Aušros" laikotarpiu ir baigiant 1960 metų išsivijęs kartą. Jis pastebėjo, kad lietuvių intelektualinėje raidoje ryškėja kultūrinio veikimo ciklas: pagrindų ieškojimas buvo pirmutinė ir yra dabartinė veiklos išraiška. Ideologijų kūrimas pradėjo vystytis nuo 1905 m. ir tęsiasi iki dabar. Nepriklausomybės laikotarpyje vyravo poetinė ir bendrai literatūrinė kūryba, kurioje vyko emocijų ieškojimas, o ne mokslinė analizė. Šis jausmų pabrėžimas siejamas su lietuvių liaudies kūrybos lyriniu polinkiu. Antrojo Pasaulinio Karo įvykiai nuvedė tremties kartą į žmogaus gelmių tyrinėjimą, kuris paslėgtė gyvenimo prasmės klausimą pirmoje vietoje. Dėmesys nukrypo į priėjimą ne iš jausminės, bet iš socialinių mokslų pusės, kuri remiasi empiriniu analizės metodu. Tokiu būdu 1960 m. karta išsivijoje išryškėja kaip daug žinanti ir skeptiška, bet ne vaisinga intelektualinė kūryboje. Stengiamasi sužinoti kaip "iš tikrųjų" yra ir kokia to prasmė. Suartėjimas naujosios kartos su ankstesnėmis būtų naudingas pagyvinti kūrybingumui, o prisilaikymas empirinio metodo palengvintų kartų skirtumus išspręsti.

Saulius Simoliūnas savo temoje "Modernus žmogus, jo laisvė ir individualizmas" nagrinėjo egzistencializmo filosofijos bruožus, kurie būtų verti studentų santariečių dėmesio. Jis išryškino akademinio ir egzistencialinio galvavimo būdus, pirmą pagrįstą filosofiniais aptarimais ir antrą gyve-

limo reikalavimais. Egzistencialistinio galvavimo būdas siekia visapusiškai pažvelgti į žmogų, į jo asmenybės visumą. Egzistencialistinio metodo panaudojimas priklauso nuo asmens kūrybinių sugebėjimų, atpažįstant situacijas tik jas pačiam išgyvenus. Santariečiams patartina nelaukti atsakymų iš vyresnių žmonių, bet sau patiems pergalvoti laisvės ir individualizmo prasmę ir tokiu būdu atsiekti išvadų laikytis. Individualizmo ir laisvės prasmė ir glūdi tame egzistencialistiniame paties savęs apsisprendime. Toks individas savo vienumė tampa nesunaikinama tapatybe, atskirta nuo jį supančios daugumos. Lietuvių išsivijęs kartai toks nusistatymas suteiktų nepalaužiamumo. Kol Simoliūnas randa ypatingai santariečiams pasektiną — Gabriel Marcel filosofiją, kuri laisvę aiškina kaip žmogiškumo dimensijas įgytas santykiuojant su kitu žmogum kaip su vienu, bet ne kaip su visuomenės dalimi. Šis bendravimas, kuriame žmogus įgauna savo individualumą per kito egzistenciją, turi būti pagrįstas nuosirdumu ir tarpusaviu pasitikėjimu.

Dr. Edvardas Kaminskas peržvelgė iš istorinės pusės žmogaus pastangas sujungti gėrio ir blogio sąvokas su absoliutu. Krikščionybės Dievo samprata visą atsakomybės našlą uždėjo individui. Marksizmas padarė žmogų savo paties dievu, kurio pasėka buvo individo moralinis pradingimas masės jūroje. Sparčiai besivystantieji technologiniai ir fiziniai mokslai su empiriniu pažinimu sukūrė biologiniai determinuotą žmogų ne tik be jokios laisvos valios, bet dar ir savo išradimą dominuojamą. Atmetus Dievą, lieka tik beprotystė, pilnutinis žmogaus sugrįžimas į tamsybę, arba naujas tikėjimas. Viltį neša tik asmenišką žmogaus įsitikinimas, kad žmogus yra daugiau negu determinuotas vergas, tuo pačiu atsinešęs moralinę pareigą pats sau padaryti sprendimą. Šis asmenišką širdies kelias į egzistencializmą, atsakymai į moralinius klausimus, vadovaujantns asmenišką Dievo sampratą, gal vis tai ženklai apie naujai ateinantį žmogaus pasikeitimą.

Liūtas Mockūnas aiškino savo temoje apie prieštaravimus, randamus žymesnėse filosofinėse sistemose, kuomet bandoma aptarti laisvos va-

lios sąvoka. Jis nurodė, jog esminis valios aptarimas yra neįmanomas, nes tuo pačiu būtų išaiškinta ir valios akto teisingumas, kuris pašalintų pačios laisvės reikalingumą. Betgi ir ta žmogaus vykdoma laisva valia yra jo sava valia, kuri yra užkraunama kitiems valių kovoje už būvį. Visose žymesnėse valių sampratoje randasi trūkumai. Krikščionybės vertybių sistema yra per daug sustingusi. Greitai besikeičiančios aplinkybės palieka žmogui tik vieną kryptį: pasikliauti savo paties sąžinės jausmu. Marksistinė dialektika, skelbianti amžiną žmogaus laisvinimą, sprendžia valių susikryžiamą viešosios teisės būdą. Liberalizmas reikalauja budrios, pareigingos ir objektyvios sąžinės, bet tik sąžiningiesiems pripažįsta teisę siekti laisvės. Klausimas pasilieka neišspręstas, kas tą sąžiningumą nustato. Kadangi visų vertybių sistemų pagrindu randasi savas interesas, vienintelis gėris yra asmenišką miestas prieš savo valios racionalizuotą veiksmą.

Iš patiektų paskaitų bruožų matosi santariečių užsidegimas ieškoti žmoniškosios gyvenimo prasmės, pastebėtas kol. Kavolio kaip bendras visai šio meto kuriančiai išsivijęs kartai. Tačiau neatrodo, kad šiame pasiryžime trūktų jausminės galios, kuri skatintų kūrybą. Emocinio kūrybingumo jungimas su empiriniu metodu, pastatymas asmeninio apsisprendimo šalia ar prieš empirinį metodą, pagaliau "asmenišką maištą" prieš savo valios racionalizuotą, o gal ir rafinuotą savanaudiškumą, vis tai labai drąsus kūrybiniai bandymai intelektualine prasme. Likty tik palinkėti dar didesnio sąvokų apipavidalinimo, nes nuo to priklauso ir kūrybos originalumas ir didelė dalimi jos pasisekimas bei įvertinimas. Sąvokų ryškesnis perdavimas taip pat sutaupyty ir daug laiko diskusijose, nors tada vargiai būtų įmanoma sukurti tokį semantikos ir lingvistikos šedevrai, kuriais susirinkimo dalyvius per linksmalaikį džiugino kolegos Ramojus Vaitys ir Jonas Gibaitis, paruošdami visus šokių nuotaikai.

Suvažiavimas parodė, kokį žymų įnašą į santariečių galvovimą yra padaręs egzistencializmas. Būtų ne pro šalį, jei ateities paskaitose ir diskusijose atsirastų dalyvių, kurie stengtųsi patyrinėti dar plačiau egzistencializmo santykį su empiriniu metodu, nurodydami metodu pranašumus ir nedateklūs kultūros ir civilizacijos kūryboje. Laikas būtų ir daugiau dėmesio atkreipti į psichologinių, sociologinių, ekonominių temų nagrinėjimą, kurios per dažnai yra paliekamos profesionalų rateliams arba laikomos menkavertės prieš humanitarinius mokslus ar meną. Čia gal tiktų kol. Šimo-

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, MAY 7, 1960

liūno paminėtas egzistencialistinis užsimojimas į žmogų pažvelgti jo visumoje. Tačiau žmogaus visumą sudaro ne tik jo išgyvenimai vienumoje, bet ir daugumoje.

Vytautas Babušis

DARBAI IR ŽYGLIAI

Dail. Žibuntas Mikšys išrinktas ir sutiko būti Santaros Garbės Filisteriu.

Chicago studentų santariečių sekcijai balandžio 24 d. istorine tema kalbėjo Jonė Kondratavičiūtė, o ideologinių studijų grupė, susidedanti iš filisterių ir studentų, tuo pat metu savo susirinkime diskutavo rūpimas idėjas.

"Metmenų" bendrovės susirinkimas įvyks gegužės 29 d. Beverly Shores, pp. Mildažių ir Česnų Lakeside viloj.

Harvardo universitetas, pirmąjį Amerikoje, užsiprenumeravo "Metmenų" žurnalą. Nejaugi būtų kultūringų lietuvių, kurie to nepadarytų?

Pas ką būtų likę neišparduoto pirmojo "Metmenų" numerio, prašomi skubiai gražinti administracijon: R. Vaitys, 926 Hinman Ave., Evanston, Ill.

Gegužės 21 d. Western Ballroom salėje studentai santariečiai rengia vieną iš paskutiniųjų šio sezono balių.

KAIP ATJAUNINTI SENĄ SIRDĮ

Sykį vieną buvusią scenos žvaigždę aplankė vienas senas jos gerbėjas. Senutė gyveno antrame aukšte, į kurį reikėjo laiptais palipti. Švokšdamas ir kvapą gaudydamas senukas pasiskundė, sakydamas: "Tiek laiptų užlipti, tai ne juokai, madam"...

— Mielasis drauge, — atsakė buvusi žvaigždė, — tai yra mano vienintelė priemonė senų vyrų širdis priversti smarkiau suplakti...

RASIZMAS VIŠTŲ TARPE

Vokietijoje vieno ūkininko kieme vaikščiojo būrys vištų. Tuo tarpu atvežė ir išpylė ūkininko pirktų briketų vežimą.

— Žiūrėk, iš kur tiek daug kiaušinių ir visi juodi! parodė viena višta savo draugei briketų kalną.

— Ar nematai, kad tai būsimieji okupacijos vaikai! — paaiškino antroji.

BŪSIMASIS MATEMATIKAS

Mokytojas: Pranai, pavyzdžiui, tu gauni šešis obuolius ir turi pasidalinti lygiomis su savo broliuku. Kiek obuolių gaus broliukas?

Pranukas: — Du.

Mokytojas: — Nesąmonė! Tu visai nemoki skaičiuoti...

Pranukas: Aš tai moku, bet mano broliukas ne!

MOKSLO ŽINIOS

Daugiausiai žadąs ginklas prieš vėžį

Daugumai žmonių atominė gadynė prasidėjo su atominės bombos sproginimu Hirošimoje, todėl baimė verčia į atomų žiūrėti kaip į mirtiną žmonijos priešą, ne kaip į labdarinę draugą. Tikrumopje atomo amžius prasidėjo trimis metais anksčiau negu Hirošima, tai yra prasidėjo 1942 m. gruodžio 2 d. vakarą *Chicagoje*, profesoriaus Fermi namuose, kur tą vakarą susirinkę kiti mokslininkai slapta profesorių sveikino su dideliu atradimu. Šis Nobelio laureatas, iš Italijos nuo fašistų pabėgęs mokslininkas, į kurį ir Amerikoje karo metu žiūrėta, kaip į priešą tautos žmogų, — išrado pirmąją atominę reaktorių, tai yra krosnį, kurioje gaunama urano atomų grandinė reakcija. Tiesa, pirmasis Fermi reaktorius tedavė tiek jėgos, kad jos neužteko nedidelei elektros lemputei įžiebt, o porą metų vėliau jau pastatyti atomų branduolių reaktoriai, kuriais buvo pagaminama daugiau kaip milijonas kilovatų šilumos, šiandien šimtai didžiulių reaktorių jau pastatyta ir statoma visame pasaulyje.

Nors vis dar kariniai, tai yra žmonių naikinimo tikslai tebėra siekiami, bet jau vis labiau aiškėja, kad ta didžioji energija ateityje bus didžiausia žmonijos palaima, ypač kai už kokio šimto metų ir anglis ir alyva iš žemės bus išseikvota...

Atomų mokslininkai, tyrinėtojai ir inžinieriams jau spėjo pateikti šimtus naujų spinduliuojančių medžiagų, kokių gamtoje nėra. Jiems pavyko iš urano atomų skaldymo atmatų sukombinuoti ir pagaminti įvairių įvairiausių naujų radioaktyvių medžiagų.

Tos dirbtinės spinduliuojančios medžiagos šiandien yra jau didelis ginklas daktarams kovoje prieš vėžį. Pavyzdžiui, radioaktyvaus fosforo pagalba mokslininkai jau gali labai tiksliai surasti galvos sme-

genyse giliai sėdinčią vėžio votį. Jie anksčiau patyrė, kad fosforas, išvirkštas į kūną, mėgsta koncentruotis, ypatinai smegenų audiniuose. Daktarai nustatė, kad sparčiai augančio vėžinio tumoro (voties) narveliai šimtą kartų daugiau suvartoja savo maistui fosforo, ne kaip sveiki narveliai, tai išvirkštus radioaktyvaus fosforo, smegenų vėžys pradeda lyg kibirkštė šviesti galvos viduje, žinoma, žmogaus akimis nematoma šviesa. Su tam tikrais "smegenų geigieriais" tokią šviečiančią vėžio vietą tiksliai suranda visiškai neatvožiant galvos kaušo ir, kaip aukščiau matėme, ta vieta operuojama visai galvos kaušo neatvožiant.

Manoma, kad didžiausias atomo gadynės patarnavimas ligi šiol yra tų pašalinių radioaktyvių medžiagų atradimas branduolius besprogdinant.

"Dieve apsaugok Urugvajų nuo komunistų"

(E) Didysis Urugvajaus dienraštis "El Dia" ir radijas "Voz del Aire" paskelbė čekiečio Valdo Adamkavičiaus, lietuvių krepšinio rinktinės vadovo, atvirą laišką Montevideo studentams. Jis primena įvykius lankantis Montevideoje prezidentui Eisenhoweriui, kada tam tikra studentų grupė suruošė triukšmą.

Atkreipiamas dėmesys į tai, kad tai galėjo būti tik komunistų kurstytojų darbas. "Tai tikrųjų imperialistų pakalikų darbas, tų imperialistų, kurie nuo 1939 metų užgrobė ir naikina nepriklausomas tautas. Lietuva, Latvija, Estija — tai valstybės, netekusios laisvės, bet niekad jos neatsisakiusios. Dieve apsaugok Jūsų puikų Urugvajų nuo šitos komunistinės grėsmės".

F & M RADIO

& TELEVISION SERVICE
Authorized
DELCO & MOTOROLA DEALER
Car radio repaired while you wait.
3159 S. Wallace St. CALumet 5-9833

"NAUJIENOS" PRANESA
LEISINGAS ŽINIAS

ANTROS ŠĖTONO SESERS NENORI

— Kai aš numirsiu, tai tu paties šėtono seserį vesi, jei tik pinigų turėtu! — rėkia Vaivo-

rienė su savo vyru besibardama.

Silpnai nusišypsojęs Vaivoras atsako: "Ne, ne, nebenoriu antrą kartą iš tos pačios šeimos vesti..."

ĮSIGYKITE LSS LITERATŪROS FONDO

gražiai išleistas mūsų tautos atgimimą vaizduojančias knygas!

S. KAIRIO, LIETUVA BUDO, 416 psl. — kaina \$5.50
K. BIELINIO, DIENOJANT, 464 psl. — kaina \$6.00
K. BIELINIO, PENKTIEJI METAI, 592 psl. — kaina \$6.00
Knygos kietai įrištos ir iliustruotos.

Įsigykite jas įvairių progų dovanoms!

Jas gausite NAUJIENOSE ir Lit. Fonde šiuo adresu:

**K. BIELINIS, 70 Fifth Avenue, 9th floor,
NEW YORK 11, NEW YORK**

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

BUDRIK FURNITURE IR JEWELRY

3241 So. Halsted Street

Tel. CALumet 5-7237

MOTINOS DIENA

bus gegužės 8 d.

4 dienas išpardavimas
dėl Motinos

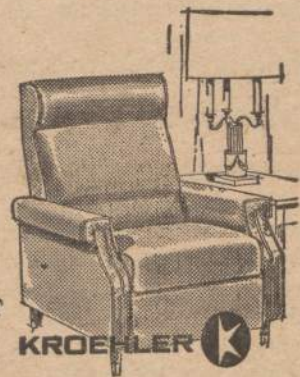
Dienos:

Gegužės 4-5-6 ir 7.

Pirkėjas gaus 2 dovanas:

ORKIDĖJĄ IR GRAŽŲ LOCKET

su grandinėle prie kiekvieno
pirkimo.

KROEHLER

MOVING APDRAUSTAS PERKRAUSTYMAS MOVING

IS TOLI IR ARTI

(Nauji dideli traukai - Naujausi kraustymo traukai)
Ilgų metų patyrimas - Pigūs ir saugingi patarnavimai

JUOZAS NAUJOKAITIS

2022 W. 69th Chicago 36 Ill. Tel. Wabbrook 5-9209

Chicago Saving & Loan Association

Pasidėkite taupomus pinigus į bendrovę, kuri per 35 metus saugiai ir pelningai tarnauja lietuviams. Bendrovė, kuri nuo pat įsikūrimo, 1924 metų, visada išmokėjo taupytojams pilną indėlių sumą su augštu dividendu. Chicago Savings bendrovės 35 metų rekordas — iš indėlių saugumo ir našumo atžvilgiu yra aiškus įrodymas, jog bendrovės reikalai visada buvo ir yra rūpestingai ir tvarkingai vedami, vedami taip, kad per 35 metus mūsų tapytojai visada galėjo gauti nemažiau kaip 3% ir daugiau dividendų, kada per daug, daug metų didžiama istaigų mokėjo tikrai 2% ir 2½% nuosimčius. Taigi kaip matote negalite rasti saugesnės, patogesnės ir pelningesnės įstaigos pasidėti taupinčius, nors nekurie skelbiasi esą tvirčiausi ir saugiausi.

Tėvų atydai — Atidarykite sąskaitą mūsų specialiaame College-Bonus taupymo skyriuje savo vaikuiams. Atidarykite jiems duris į aukštesnį mokslą, pelningesnę ir laimingesnę ateitį. Šis skyrius moka ekstra augštus dividendus. Metinės laimėjimų dovanos, metinės varduvių dovanėlės ir kiti to skyriaus taupymo vaikams ir jaunuoliams siurprizai. Dėl pilnesnių informacijų matykite mus. Turtas \$37,000,000.00.

CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

6245 SO. WESTERN AVE.

CHICAGO, ILLINOIS

Tel.: GROvehill 6-7575

Atdara: Pirmadienį nuo 12 iki 8, antradienį nuo 9 iki 4, ketvirtadienį ir penktadienį nuo 9 iki 8. Trečiadienį uždaryta visą dieną, o šeštadienį nuo 9 iki 12:30 val. po pietų.

XX TOMO SVARBESNI STRAIPSNIAI

Lietuvių Enciklopedijos XX tome telpa NARSA — Očapovskis; raidę N redagavo P. Čepėnas, O — dr. J. Girnius

Naruszewicz, A. St. (Z. Iwinskis)
 Našysta (L. Dargis)
 Nato (J. A. Stiklorus)
 Nabrīs (V. Grakauskas)
 Natūralizmas (J. Girnius)
 H. Nagys, K. Ostrauskas
 Naugardas (K. Avižonis)
 Naugardukas (B. Krasauskas, P. Reklaitis)
 Naujadarai (L. Dambriūnas)
 Naujalis, J. (J. Žilevičius)
 Naujamiestis (A. Bendorius, R. Krasauskas)
 Naujasis Įstatymas (L. Tušaba)
 Naujienos (P. Grigaitis)
 Naujoji muzika K. Ostrauskas)
 Naujoji Romuva (J. Brazaitis)
 Naujoji Zelandija (Č. Liutikas, A. Bendorius)
 Nausėdija (K. Kriščiukaitis)
 Navigacija (M. Slabšys)
 Neapolis (A. Bendorius ir J. Jakštas)
 Nebylusis seimas (A. šapoka)
 Negrai (A. Musteikis)
 Negrđai (A. Mažiulis)
 Neigtukas (L. Dambriūnas)
 Nekaltai Pradėtosios šv. M. M. seserų kongregacija (R. Krasauskas)
 Nekalto Prasiđėjimo ordinas (J. Vaišnora)
 Nemakščiai (R. Krasauskas)
 Nemėnėnė (V. Kulbokienė ir J. Puzinas)
 Nemunaitis (A. Bendorius, R. Krasauskas ir S. Kolupaila)
 Nemunas (A. Salys ir S. Kolupaila)
 Nemunėlio Radviliškis (A. Bendorius ir J. Puzinas)
 Neogotika (P. Reklaitis)
 Neoklasičizmas (H. Nagys ir K. Ostrauskas)
 Neolitas (M. Gimbutienė)
 Neo-Lithuania (B. Nemickas)
 Neorganinė chemija (V. Grakauskas)
 Neoromantizmas (H. Nagys)
 Neris (S. Kolupaila)
 Neris, S. (A. Vaičiulaitis)
 Neronas (A. Rukša)
 Nervai (K. Oželis)
 Neselmann, G. H. F. (A. Mažiulis ir P. Jonikas)
 Nesvyžius (V. Kulbokienė, P. Rabikauskas, P. Reklaitis)
 Neumanno ir Sasso byla (J. Dainauskas)
 Neutralitetas (D. Krivickas)
 Nevėžis (S. Kolupaila)
 New Deal (A. Armalis)
 New York (A. Bendorius)
 New Yorko vertybių birža (J. Pažemėnas)
 Newman, J. H. (J. Vaišnora)
 Newton, I. (M. Kriščiūnas)
 Nezabitauskis, K. R. ir K. J. (V. Maciūnas)
 Nida (M. Nauburas)
 Niderlandai (J. Jakštas)
 Niedermann, Max (A. Senn)
 Niekšų draugija (V. Maciūnas)
 Niemcewicz, J. U. (Z. Ivinskis)

Niemi, A. R. (R. Oeller)
 Niesiecki, K. (Z. Ivinskis)
 Nietzsche, Fr. (J. Girnius)
 Nikelis (V. Grakauskas)
 Nilometrai (S. Kolupaila)
 Nitratai (J. Vėbra)
 Niveliavimas (St. Dirman-tas)
 Nivelyras (St. Dirmantas)
 Nočia (V. Kulbokienė ir J. Puzinas)
 Nominacija (K. Šidlauskas ir K. Avižonis)
 Norimantas (V. Sruogienė)
 Norkus, S. (V. Maciūnas)
 Normanai (J. Jakštas)
 Norvegija (A. Bendorius, B. Pakštas, A. Ružancovas-Ružaniec, J. Lingis ir K. Ostrauskas)
 Nostalgija (A. Liaugminas)
 Notanga (A. Salys)
 Notos (J. Pažemėnas)
 Notų bankas (J. Pažemėnas)
 Nukryžiuotojo Jėzaus Seserų Kongregacija (V. Gidžiūnas)
 Nuerberg (A. Bendorius ir J. A. Stiklorus)
 Nusavinimas (B. Masiulis)
 Nusikaltimas (B. Masiulis, K. J. Čeginskas)
 Nutautinimas (K. J. Čeginskas)
 Obeliai (A. Bendorius, J. Burkus ir R. Krasauskas)
 Obelis (J. Ruktytis, J. Paršėliūnas ir A. Mažiulis)
 Observatorija (Č. Masaitis)

Lietuvos profesinių sąjungų suvažiavimas

(E) Balandžio viduryje Vilniuje įvyko Lietuvos profesinių sąjungų V-sis suvažiavimas. Kaip ir pridera tokioms profesinėms sąjungoms, kurios yra ne darbininkų atstovybės, bet sovietinės valstybės įrankis, Lkp centro komitetas suvažiavimo proga specialiaame pareiškime pabrėžė, kad profesinių sąjungų užduotis esanti "mobilizuoti darbo žmones" už septynmečio plano įvykdymą.

Apie darbo žmonių buitįs gerinimą prasitaria tik tarp kitko. Liet. prof. sąjungų tarybos p-kas P. Dobrovolskis atskaitiniame pranešime išdrįso iškelti eilę trūkumų, pabrėždamas, kad darbo žmonėms pažadai buitįs gerinimo srityje nebuvo išpildyti.

Profesinių sąjungų tarybos p-ku vėl išrinktas P. Dobrovolskis, sekretorium K. Pilelis. — Suvažiavime buvo atstovaujami 590,000 narių (pereitame suvažiavime būta 100,000 mažiau). Iš 230 delegatų buvo 172 partiečiai arba kandidatai į partiją.

TEISYBĖS MEILĖ

Teisėjas: "Ar tiesa, kad kaltinamasis kaltintoją pavadinai visišku idiotu?"

Kaltinamasis: "Tikra tiesa, ponas teisėjau, bet už tai, kad myliu teisybę, prašau man pritaikinti švelninančias aplinkybes".

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS
 PRITAIKO AKINIUS
 6322 SO. WESTERN AVENUE
 Valandos: kasdien nuo 10 ligi 12 val. iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 10 ligi 1 val. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus. Ofiso telef.: PROspect 8-3229
 Rezid. telef.: WAibrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 3148 WEST 63rd STREET
 Val: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8 tikrai antradieniais ir penktadieniais. Trečiadi. ir sekmadi. ofisas uždarytas.
 Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
 Phone: REpublic 7-7868

DR. C. K. BOBELIS

Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
 Tel.: PROspect 6-1795
 2300 W. 51st St., Chicago, Ill.
 Oakley Medical Arts Bldg.
 arba
 434 Algona Ave., Elgin, Illinois
 Tel.: OWens 5-0533
 Valandos pagal susitarimą.

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
 2434 WEST 71st STREET
 Ofisas: HEMlock 4-5849
 Rezidencija: HEMlock 4-2324
 OFISO VALANDOS:
 Pirmadi., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, Antradi. nuo 1-5, Trečiadi. ir Šeštadienį tikrai susitarus.

DR. JONAS G. BYLA-BYLAITIS

Nervų-Smegėnų Ligos, Chirurgija
 OAKLEY MEDICAL BLDG.
 2300 W. 51st St.
 Valandos: Šeštadien. susitarus, skambinti TIK Pirmadi., Antradi., Ketvirt., Penkt. TIK nuo 2-4 ir 6-8 vak.: PR 6-1795, Rez. TREmont 9-5890

Ofiso telef.: VIRginia 7-0036

Rezidencijos: BEverly 8-8244

DR. T. DUNDULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 Akušerija ir moterų ligos.
 4157 ARCHER AVENUE
 Ofiso valandos:
 Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 2 iki 4 po pietų. Trečiadieni pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez.: RE 7-6867

DR. BR. GAIŽIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 2454 WEST 71st STREET
 Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Šeštadieniais 1-4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 3844 WEST 63rd STREET
 Ofiso val.: kasdien nuo 1-4 po pietų ir 6-8 vakaro.
 Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta.
 Ofiso tel.: PORTsmouth 7-6000
 Rezid. tel.: REpublic 7-9199

GRovehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juska

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
 IR PRITAIKO AKINIUS
 Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą. Išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
 2422 W. MARQUETTE ROAD

Telef.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
 Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro. Trečiadieniais uždaryta. Šeštadieniais 12-4 val.

Ofiso telefonas: LAfayette 3-3210

Jei neatsiliepija žaukite KEDzie 3-2868

Dr. Emily V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
 4146 SO. ARCHER AVENUE
 Val.: kasdien po pietų nuo 12-3:00 Daily afternoons.
 Vakaraš: pirmadi., antradi., ketv nuo 6-9. Trečiadieniais tik susitarus.

Tel. ofiso: HE 4-1202; rez. PR 6-4732

DR. A. MACIŪNAS

CHIRURGAS
 2454 W. 71st ST. (71st ir Campbell)
 Val.: pirmadi. ir ketvirtadi. 1-4 popiet, antradi. ir penktadi. 5-8 val. vak.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700

Rezidencijos: PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 VIDAUS LIGŲ SPEC.
 2454 WEST 71st STREET
 Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Šeštadi. nuo 9-11 val. ryto ir nuo 2-4 val. po pietų. Trečiadieniais uždaryta.

8 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.

— SATURDAY, MAY 7, 1960

DR. M. STRIKOL

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Valandos tik susitarus.
 PROspect 6-1930

Ofiso telef.: CLiffside 4-2896

Rez. telef. WAibrook 5-3099

DR. P. STRIMAITIS

Bendra praktika ir chirurgija specialiai
 GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 1724 West 47th STREET
 (kampas 47th ir S. Hermitage Ave.)
 Ofiso val.: nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 val. v.
 Šeštadieniais nuo 2 iki 6 val. v., išskiriant sekmadienius.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 Bendra praktika, spec. MOTERŲ LIGOS
 Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
 Tel.: PROspect 8-1223 arba TR 3-5577
 OFISO val.: pirmadi. 7-9 val. vakaro, antradi., trečiadi. ir penktadi. 6-9 v. v., šeštadieniais 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS

CHIRURGAS
 2458 WEST 71 STREET
 Ofiso telef.: HEMlock 4-2123
 Rezid. telef.: GIBson 8-6195
 Priėmimo val.: Pirm., Antr., Ketv. ir Penkt. 2-4 val. ir 6-8 val.
 Trečiadieniais ir šeštadieniais nepriima ligonių.

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez.: PR 6-4250

DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
 802 WEST 31st STREET
 (kampas Halsted ir 31-os gatvės)
 Priėmimo val.: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Šeštadi. 1-4 val. po pietų. Trečiadi. ir sekmadieniais uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
 Aparatai-Protezai, Med. Baudažai, Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
 Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1.
 ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
 2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
 Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, Opt.

4455 SO. CALIFORNIA YA 7-7381
 Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
 Valandos: 10 ryto iki 8 val. (trečiadi. uždaryta), šeštadi. 10 ryto iki 2 p. p.

Dr. Kazimieras

MICHEL

Optometristas-Orthoptistas
 Gydo nusilpusias ir nervuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis be operacijos. Įdeda netikrą — artificialę akį pagal sveiką. Tikrina klausą ir pagelbsti negirdintiems. Praktikuoja 39 metus. Kalba lietuviškai.
 4654 So. Ashland Ave. YA 7-6616.

DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
 25 metų patyrimas

Tel.: YAards 7-1829

Pritaiko Akinius
 Kreivas Akis
 Įstaiso.

Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
 756 WEST 35th STREET

Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Treč. uždaryta. Penkt. ir šešt. 10-2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

SOPHIE BARCUS

RADIJO VALANDA

Visi programai iš WOPA,
 1490 kil. AM 102-7 FM

Kasdien: nuo pirmadienio iki
 penktadienio 10-11 val. ryto

Šeštadienį ir sekmadienį
 nuo 8:30 iki 9:30 v. ryto
 VAKARUSKOS: pirmadi. 7 val. v.

Tel.: HEMlock 4-2413

7159 S. MAPLEWOOD AVE.

Chicago 29, Illinois

CHICAGOS SVARIAUSIAS IR
 MODERNISKLAUSIAS DARŽAS
BUČODARŽAS
 WILLOW WEST INN
 AND PICNIC GROVE
 83rd and Willow Springs Road
 WILLOW SPRINGS, ILL.

BIBLIOGRAFINĖS ŽINIOS

Karas Baltijos jūroje

(E) Leidykla Gerh. Stalling, Oldenburg, neseniai išleido 311 pusl. knygą "Der Krieg in der Ostsee" (Karas Baltijos jūroje). Jos autorius Cajus Bekker nagrinėja Vokietijos karo laivyno žygius peritojo karo metu ir to laivyno pastangas sovietinį karo laivyną laikyti uždarytą Suomiių įlankoje. Į karo užbaigimą vokiečių laivyno uždaviniai pasikeitė: Jis buvo užimtas vokiečių kariuomenės Kuršės ir Rytų Vokietijos civilinių gyventojų evakuavimu.

Lietuvoje ruošiamas 20-25

tomų Lietuvos bibliografijos leidinys

(E) Knygų rūmai nuo pereinamųjų metų pradėjo ruošti "Lietuvių nacionalinę bibliografiją". Knygų rūmų direktorius Teodoras Čižas bal. 2 d. Vilniaus radijuje pareiškė, kad į ruošiamą bibliografiją turės įeiti "visa lietuviškoji spauda, nebeįskaitant kur ji išleista, visi leidiniai ir kitomis kalbomis, išėję Lietuvoje ir visa liuanistinė spauda arba leidiniai, kuriuose rašoma apie Lietuvą, taip pat neįskaitant, kur jie išleisti. Reikėsia suregistruoti 4 amžių leidinius. Apytikriais spėliojimais, per tą laikotarpį išleista daugiau kaip 40,000 knygų.

Lietuvos nacionalinei bibliografijai ruošti Vilniuje sudaryta redakcinė kolegija, kuriai pirmininkauja A. Venelova. Pirmausia rengiama lietuvių kalba leidinių bibliografija. Šiuo metu rengiamas 1-sis tomas, kuriame bibliografiškai bus aprašyti visi lietuviški tekstai iki 18-jo amžiaus. Tasai tomas spaudai bus paruoštas 1961 metais. Knygų lietuvių kalba bibliografijos bus apie 6 tomai, periodinių leidinių bibliografijos 1 tomas, žurnalų ir laikraščių straipsnių bibliografijos 10 tomų, Lietuvoje išleisčių knygų nelietuvių kalba bibliografijos 3 tomai, įvairios liuanistikos nemažiau 5 tomai. Visa Lietuvos nacionalinė bibliografija apimsianti 20-25 tomus.

Lietuvių autorių knygos rusiškai

(E) Kaip rodo Rusijos knygų leidyklų katalogai, 1960 metais numatyta lietuvių autorių knygų rusiškuose vertimuose išleisti 2,5 mil. egz. tiražu. "Goslitzdat" išleisias Lazdynų Pelėdas apsakymų rinkinį 75.000 tiražu. Leidykla "Sovieteskij pisatel" numato išleisti K. Donelaičio rinkinius kūrinius ("Metus", pasakėčias) 25.000 tiražu. Mažesniais tiražais išleisias ir šių dienų rašytojų kūrinius.

Prieškarinių autorių knygos

(E) Kaip žinoma, Lietuvos skaitančioji visuomenė mėliau skaito prieškarinių lietuvių autorių kūrinius, negu "šių laikų" (dažnai tenden-

cingas) knygas. Skaitytojams reikalaujant, leidyklos priverstos leisti prieškarinių autorių leidinius palyginamai didesniais tiražais. Kaip iš rašytojų žurnalo "Pergalės" (š. m. 2 nr.) apžvalgos matyti, šiemet toliau bus tęsiamas *Putino-Mykolaicio* raštų leidimas. Išleis žemaitės rinkinių kūrinių knyga su dail. V. Jurkūno medžio raižiniais. (Pažymėtina, kad Jurkūnas 1959 m. tarptautinėje knygų parodoje Leipcige už Donelaičio "Metų" iliustracijas buvo apdovanotas sidabro medaliu).

Šiemet pirmą kartą išleisias ir Povilo Višinskio "Raštus". Tame tome bus grožiniai raštai, publicistika, literatūros kritika, susirašinėjimas su Satrijos Ragana, Žemaitė ir kt. Išleis ir naujas J. Mačio-Kėkšto "Raštų" leidimas.

Pasišovę po mirties pagerbti Vincą Krėvę Mickevičių (kurį, jam gyvam esant, smerkė už jo antisovietinę laikyseną), leidyklų vadovai šiemet pradeda spausdinti jo "Raštus", kurių dar šiais metais išleisias 5 tomai.

Žinoma, ne mažai bus išleista "šiuolaikinės" literatūros.

Ilgas yra numatytų išleisti verstinių knygų sąrašas. Idomu, kad pasirodys ir tokių Vakarų autorių knygų vertimai, kurių anksčiau, sakysim prieš dešimtmetį ar net prieš penkmetį ne su žiburiu nebūtume aptikę sovietinių leidyklų kataloguose. Tai reiškia, kad skaitančioji masė, bodėdamosi tendencinga literatūra, reikalauje išreikalavo leisti ir grynai beletristinių pasiskaitymo knygų.

Kai kurios Lietuvoje išleistos knygos

(E) Valstybinė Politinės ir mokslinės literatūros leidykla neseniai išleido t. k. šiuos naujus leidinius:

"Agronomo žinygas". 676 pusl. su ilustr. 1959.

"Gintloji žemė". Kalendorius 1960 metams. 48 pusl. su iliustr. 1959.

K. Būga: "Rinktiniai raštai". 3 tomai. Tomas 2-ras. 730 pusl. 1959.

Vincas Lauraitis: "Zemaičių Kalvarija". 27 pusl. 1959.

V. Karvelis: "Triušių auginimas". 214 pusl. 1959.

"Sveikata ir susirgimai". Rinkinys. 359 pusl. 1959.

"Kauno Valstybinis M. K. Čiurlionio vardo dailės muziejus". 92 pusl. su ilustr. 1959.

A. Žiurlys: "Valstybinė motinos ir vaiko interesų apsauga Tarybų Sąjungoje". 183 pusl. 1959.

V. Micelmacheris: "Sveikatos apsauga Lietuvoje 1918-1919 metais". 76 pusl. su iliustr. 1959.

J. Cingeris: "Idomioji zoologija". Apybraižos ir pasakojimai apie gyvūnus. 147 pusl. su ilustr. 1959.

VI. Lašas: "Vitaminai ir jų išlaikymas".

V. Lazutka: "Apie tikėjimą ir sielą". 52 pusl. 1959.

J. Jaroslavskis: "Apie religiją". 712 pusl. 1959.

D. Didro: "Rinktiniai ateistiniai raštai". 462 pusl. 1959.

K. Kaušyla: "Lietuvos klimatas". 71 pusl. 1959.

"Lietuvos TSR flora". Tomas I. 224 pusl. su iliustr. 1959.

A. Matutis: "Nemuno vingiuose". Albumas. Nuotraukos V. Stanionio. 307 pusl. su iliustr. 1959.

V. Ruokis: "Dirvožemio mokslas". 584 pusl. su iliustr. 1959.

St. Yla ir kt.: "Lietuvių nacionalinė opera". Pasakojama

apie lietuvišką operą nuo M. Petrausko iki šių laikų. 104 pusl.

V. Gudelio ir kt.: "Kuršių Nerija ir Marios". Albumas

Prašome gražinti

Maloniai prašome visų, kuriems yra išsiųstos anketos ir kurie suinteresuoti, kad trumpas informacijos būtų paskelbtos Amerikos Lietuvių Kultūrinės Veiklos Albume, nedelsiant jas gražinti. Kartu prašome siųsti ir nuotraukas - fotografijas. Norime, kad ir šis leidinys pasirodytų dar šiais metais.

Lietuvos Vaizdų Albumo spausdinimo darbas jau pradėtas. Tad maloniai prašome, kurie manote užsisakyti vieną arba abu kartu, nedelsiant Nemuno leidyklai atsiliepti. Iki šiol Lietuvos Vaizdų Albumą jau yra užsisakę 397 ir Amerikos Lietuvių Kultūrinės Veiklos Albumą — 318 prenumeratorių. Vardinis sąrašas skelbiamas mūsų leidžiamo žurnalo "Užuolankos" puslapiuose. Minėtų leidinių tiražas aprėžiamas, pagal gautą prenumeratorių skaičių.

Prašome susirašinėjimui ir albumų užsakymus siųsti:
NEMUNAS
6051 So. Ashland Ave.,
Chicago 36, Ill. (Slc).

Nauja motis ir yab. etės atnaujina vilij kenčiantiems nuo

Arthritis - Rheumatism

Si nauja kombinacija, AMERPOL skubiai palengvina sanarių uždegimo sukeltą skausmą, paraudimą ir sumazina skaudančių raiščių sutinimą, kuri sukeliu arthritis ir reumatizmas. Motis, 98c. Tabletės \$3.50 pas jusų vaistininką.

TELEVIZIJŲ IŠPARDAVIMAS

21" RCA naujos Consoles supakuotos dirbtuvės dėžėse, kaina \$250. Parduodama už \$119	
21" Philco Console \$69	
21" Zenith Console \$99	
17" RCA \$44	
17" Traveler \$44	
17" Philco \$58	
17" Motorola \$44	
21" General Electric \$68	
21" Sylvania \$62	
24" Admiral \$69	
24" Muntz Console \$87	
Admiral Hi-Fi 4 greičių fonografai \$88	
Mitchell Stereo fonografai \$99	
Zenith Stereo stalo fonografai \$88	
Admiral Hi-Fi stalo fonografai \$39	

ELEKTROS PRIEMONES

Norge Refrigeratorius, kaip naujas \$89
Kelvinator Refrigeratorius, kaip naujas \$89
General Electric Refrigeratorius, naujas \$139
Wringer Washer Skalbiamoji \$68
Maytag Skalbiamoji \$98
Gas Range \$37
Hoover Vacuum Siurblys \$38
Zigzaginė siuvamoji \$38.

BUDRIK FURNITURE

3241 So. Halsted Street

Open Mond. & Thurs. Evenings

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MAY 7, 1960

Prieš siųsdami

DOVANŲ SIUNTINIUS Į SSSR

per kurią nors firmą,

Pasiklauskite patys savęs

apie sekančius dalykus:

1. Ar firma patikima?
2. Ar ji tai įrodė?
3. Ar ji rūpestingai supakuoja ir išsiunčia siuntinius ir paruošia dokumentus?
4. Ar ji naudoja geriausias dėžes?
5. Ar ji varo biznį ilgiau, kaip 25 metus?
6. Ar ji oficialiai ĮGALIOTA?

Atsakymas į visus šiuos klausimus bus TAIP, jei Jūs siųsite dovanų siuntinius per bet kurią

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

SKYRIŲ

716 Walnut Street PHILADELPHIA 6, PA. WALnut 5-3455	1991 Broadway NEW YORK 23, N. Y. LYceum 5-0900	263 Market Street NEWARK 2, N. J. MARKet 3-1968
4102 Archer Ave. CHICAGO 32, ILL. FRontier 6-6399	6446 Michigan Ave. DETROIT 10, MICH. TASHmoo 5-7560	390 W. Broadway S. BOSTON 27, MAS. ANDrew 8-8764
1313 Addison Road Cor. Superior & 71 St. CLEVELAND 3, OHIO UTah 1-0807	683 Hudson Ave. ROCHESTER 21, N. Y. BAker 5-5923	346 Third Ave. PITTSBURGH 22, PA GRant 1-3712
851 Hollins Street, BALTIMORE 1, MARYLAND. MULberry 5-5787.	979 So. Broad Street, TRENTON, N. J., EXport 4-8085	

Greit atgabenkite savo siuntinius PAS mus, ir mes greit IŠSIŪSIME juos!

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

PAŽINKIME MENĄ IŠ VIDAUS

(Tęsinys)

III.

Dar ne viskas pakelta iš pagrindų

Dualizmas tarp realaus pasaulio, emocijų ir idėjų keičia buvusios civilizacijos pasaulėžiūrą naujomis idėjomis. Naujos idėjos būna trapios, lūžta, kaip stiklas. Visuomenė neroriai priima naujoves. Giotto, italų dailininkas, pradžioje 14-to šimtmečio, pirmas tapybą atėmė iš graikų ir pervedė lotynams. Ligi to laiko tapyba buvo ne realistinė — bizantiška — dviejų matavimų, nors dekoratyvi ir gausi spalvomis. Bizantiška dailė pasižymėjo savo kruopščia technika ir savotišku grožiu. Tada ir prasidėjo naujosios tapybos epocha, vad. "moderniaja". Giotto nustebino ne tik Tuskanijos dailininkus, bet ir Florencijos dailininkai palaipsniui formavo naują stilių romaninio meno dvasioje. Vis dėl to iškart nebuvo atsikratyta bizantiško meno, kuris tęsėsi ilgus šimtmečius. Tais laikais nebuvo daug dailininkų, menas ne masėms buvo skirtas. Dailininkai dirbo savo ponams, kurie užsakydavo darbus daugiausia religinėmis temomis. Reikia atsiminti, kad menas formavosi tam tikroje tautoje, bet jis visur nebuvo grynai tautinis, nes neatstovavo tautos tradicijoms. O vis dėlto nuo Babilonijos laikų ligi mūsų dienų, menas buvo tautinio pobūdžio. Italų mokykla sukūrė didingą italų dailės meną, olandų — vėl savo. Italų dailininkai nemėgo olandų tapybos. Rubensui darė priekaištų, jog jis perdedas, nusikalstas tapybos dėsniams. Titianą italai laikė pačiu geriausiu tapybos tėvu. Whistleris nedvejodamas teigia, kad nėra angliškos dailės, nėra tautinio meno. Menas esąs individualios kūrybos procesas, ieškojimas visuomet naujų formų. Kas jų neieško, tas neprogresuoja ir tautai nieko neduoda. Negalima taip galvoti, kad menas iškart įgauna "universalumą". Italų dailė ir muzika, yra italų, nes jų žmonės sukūrė. Anglų menas priklauso anglams ir tt. Didelis menas — muzika, architektūra, tapyba, literatūra, nežiūrint to, kad to meno autoriai buvo vienos ar kitos tautos žmonės — lieka pasauliniu žinomas ir vertinamas. Šių dienų susmulkėjusią dailę į daugelį srovių, galima sumaišyti su bet kurios tautos daile, tai ne kiek nebūtų "sužalojimo", net sunku būtų atskirti anglų dailę nuo prancūzų. Mūsų pačių dailininkai, kurie studijavo užsienio meno centruose, nėra abejonės, kad įsigijo

technines savybes ten, kur mokėsi. Kiti net tuo didžiuojasi. Bet technika dar neapsprendžia dailėje dvasinės vertybės ar kūrinio pajėgumo ar tautybės. Šiandien dailininkas ne temas pasirenka, bet technines priemones. Mato, kad vienas karmo spalvotą popierių, klijuoja keturkampius gabalus ant lentos, tariamai "be-daiktišką abstraktą" planuoja. Kitas tą patį daro ir — rezultatas tas, kad parodose mirga geometriniai lopai, kurie visuomenei jokio įspūdžio nedaro.

Meno kūrybai šaltinius atveria pats gyvenimas, lyg šaltinio vanduo tekėdamas tyras ir gaivinantis. Kai vieni šaltiniai išsenka, ieškoma naujų, bet niekad nepritrūksta medžiagos kūrybai. Ortega y Gasset vis dėlto pranašauja, kad novelės dabartiniai šaltiniai baigiasi. Literatūros žanras yra tas pat, kas zoologijos sode gyvulių rūšys, kurie priklauso savo giminei. Bet mene tikrai tos rūšies galimybės imamos, kurios yra skirtingos viena kitai arba kitų replikos. Literatūros žanras yra ribotas. Novelės laukas ir galimybės, ypač moderniajai literatūrai neribotos, kai esti formuojamos naujos formos ir situacijos. Novelių temos jau gerokai išnaudotos, sunku rasti tokią temą, kuri skaitytoją sudomintų. Objektivių temą sunku rasti, bet yra galimybės. Lietuviai novelėms ir romanams temas ima iš kaimo gyvenimo. Daugelis tos rūšies žanro novelių seniau buvo godžiai skaitomos, dabar jos nebeįdomios, nuobodžios, lygiai, kaip pasenę scenos veikalai kai kuriais atvejais net neatitinka 20-to šimtmečio antrosios pusės žmogui. Novelė, kaip ir kitos meno sritys eina kartu su gyvenimu, nes gyvenimas trokšta "atsigaivinimo" naujuose dalykuose. Lietuvių literatūrai II-sis Pas. karas davė daug medžiagos, jeigu ta medžiaga būtų tinkamai išnaudota. Bet nežiūrint į tos medžiagos vertę, jau pradeda atsibosti. Novelės žanras dar nėra išsibaigęs, bet įžengė į paskutinę fazę, sako Ortega. Rašytojai turėsi rasti sau kitą žanrą, vietoje novelės. Klasika ir istorija eilinio skaitytojo nedomina.

Architektūros menas

Architektūra yra statybos menas — žmonių gyvenimo veiksnys, pasiekęs tam tikro tobulumo, ką mes vadiname

Freiburgiečių paroda buvo sėkminga

Parduota nemažai kūrinių

Praėjusį sekmadienį, geg. 1 d. Čiurlionio Galerijoje (Jaunimo Centre) vienuolikos jaunesniosios lietuvių dailininkų kartos, kurie studijavo Freiburgo Ecole des Arts et Metiers meno mokykloje, paroda

menu. Statyba yra socialinio gyvenimo padaras, susijęs su tam tikrais reikalavimais — skoniu ir medžiaga. Kai architektūra nėra surišta su estetiškais vertybėmis, ji nėra menas, nes tada ji nėra kūryba, bet produktas, skirtas socialinių reikalų tenkinimui. Vienos tautos davė didingą architektūrą, o kitos tautos visai neturi jokios architektūros. Graikų klasiškoji ir gotų gotiškoji architektūra nėra šių dienų menas, nes neturi modernios "ekspresijos", be to, šiandien nėra prasmės kartoti tai, kas kitų buvo sukurta. Negi pastatysi stadioną gotišku stiliumi, jei toks pastatas neatitinka gyvenimo reikalams. Žmonių gyvenimo pažanga yra jų darbų ekspresija, rezultatai. Kaip puslankiniai, pirmą kartą pamatę televiziją, netiki jos tikrumu, taip nuo civilizacijos atsilikusių žmonių papročiai skeptiškai pasitinka naujus dalykus. Nenoriai priimamas ir naujas menas, jeigu jis neturi "magiškos" atrakcijos. Kiekvienas kultūringas žmogus mato, kad ne viena dailė yra kitokia, bet ir visas gyvenimas nejučiomis apsupa naujomis žmogaus proto išdavamis — naujais išradimais, tokiu būdu gyvenimas darosi lengvesnis. Nesvarbu, kad modernioji bažnyčia panaši į "šunbūdę", be religinio viliojimo, nesvarbu, kad šių laikų architektūra neturi tos didybės, tų eestetinių vertybių, kokias seniau turėjo, gana to, kad ji yra skirtinga, — tokia, kokios anksčiau nebuvo.

Visa tai liudija gyvenamojo laiko dvasinio ir ekonominio atbudimo aktualijų epochą. Gal po kelių dekadų gyvenimas iškels naujus reikalavimus ir reikės taikytis prie naujų aplinkybių.

Kultūra turi dvi prasmes: mechaninę ir biologinę (dvasinę). Mechaninė civilizacija užstelbia dvasinę laisvę dėl socialinės gerovės ir, jeigu mechaninis gerbūvis užsitęsia, dvasinę laisvę gali pasmerkti žuvimui. Mašinų amžiuje ir kapitalo pertekliu dvasinis gyvenimas lieka antraeilu dalyku. Kultūra gali reikšti daugelį kitų dalykų, kurie gali būti visuomenei naudingi, bet nėra kultūros nors be vieno meno. Didžioji kultūra turėjo visus menus. Herbert Reed sako:

"Jeigu graikų literatūra ir viduramžių menas staiga dingtų, tai nė kiek neatsilieptų į duonos ir sviesto reikalus."

(Bus daugiau)

pasibaigė. Parodoje dalyvavo šie dailininkai: J. Akstinas, V. Balukienė, V. Ignas, A. Kurauskas, R. Mazoliauskas, J. Mieliulis, M. Nasvytis, J. Šapukvienė (Julia Kiefer), J. Šapkus, V. Remeika ir R. Viesulas.

Parodos uždarymui pirminkavo Kęstutis Butkus. Jis padėkojo Korp! Gintaras už parodos surengimą ir tiems, kurie daug darbo įdėjo ją organizuojant ir tvarkant. Pakviestas Č. Galerijos direktorius M. Šileikis trumpa kalba uždarė parodą. Jisai Čiurlionio Galerijos vardu padėkojo Korporacijai Gintaras ir sveikino už pavyzdinę tvarką, kad palengvino darbą galerijos administracijai. Taip pat jis pasidžiaugė jaunųjų dailininkų kūryba, kurie kultūringa paroda atnešė čekagiečiams naujos šviesos ir dėkojo jiems už supratimą bendros kultūrinės pareigos parodą surengiant Čiurlionio Galerijoje. Ši galerija Chicagoje yra ir turi būti visiems lietuviams dailininkams joje parodas rengti, nežiūrint idėjinių ar profesinių skirtumų. Galerija yra kultūrinė, ne pelnui įsteigta. Ją įsteigė penkių kultūrinių grupių kolektyvas, atseit, Liet. Amer. Menininkų Klubas. Jis ją ir globoja.

Šia proga jis kvietė ir ateityje, jei ne grupėmis, tai vieno asmens parodas rengti Čiurlionio Galerijoje, kur sąlygos yra prielaimos.

Tenka priminti, jog p-lė D. Lukošūnaitė ir K. Butkus sugėbėjo atlikti nelengvas pareigas, kūrinius surenkant, juos eksponuojant, katalogo paruošimu, būdėjimu ir kt.

Parodą reikia laikyti pasisekusia. Lankytojų buvo daugiau, kaip 600. Septyni kūriniai parduoti. Dviejų kanadiečių (V. Remeikos ir J. Akstino) nupirko amerikietė ponia Mirah Gaines. Abu puikūs kūriniai. Kitus įsigijo lietuviai. Keletą kūrinių turės ir Čiurlionio Galerija.

Po parodos uždarymo programos buvo kavutės ir užkandžių.

Du clevelandiečiai — V. Ignas ir M. Nasvytis buvo atvykę į parodą — Ignas į atidarymą, o Nasvytis į uždarymą.

Paremkime Čiurlionio Galeriją

Lietuvių Amerikiečių Menininkų Klubo išleisto Čiurlionio Galerijos pašto ženklų pirmąją seriją sudaro keturios, skoningai parinktos, spalvos: žalia, oranžinė, mėlyna ir raudona. Galerijos pašto ženklas savo kompozicija yra patrauklus, mielas ir lietuviams būdingas.

Išleistųjų Č. Galerijos pašto ženklų skaičius labai ribotas ir todėl kiekvienas tautinio meno mylėtojas nedelsiant turėtų tokių pašto ženklų seriją įsigyti ir kitus tautiečius paraginti juos (ženklus) pirkti.

(Tęsinys 11-me psl.)

Visi vaistai Lietuvą pasiekia

Š. m. "Naujienų" 103 nr. skyrelyje "Trumpai" rašoma, kad "Iš Balfo Centro buvo pranešta, kad siunčiami vaistai pasiekia Lietuvą tik tuo atveju, jei iš Lietuvos yra prisiunčiamas gydytojo receptas".

Tai yra klaida.

1960 m. balandžio 12 d. "Naujienose", Balfo Centrai prašant, buvo paskelbta, "kad Lietuvoje pradama stipriau kontroliuoti vaistų išdavimas". Ten pat sakoma, kad pradėta labiau reikalauti iš gavėjų receptų ar kitokių dokumentų. Balfo Centras turi tikrą žinią, kad kai kuriems gavėjams nebuvo atiduoti vaistai, gauti iš JAV, ir receptus pristatė ir daktarui prašant. Kitiems nebuvo net pranešta, kad vaistai atėjo, o siuntiniai grįžo su užrašu: "...uždrausta įteikti".

Balfas vaistus siuntinėti dėl to nesustojo. Balandžio mėnesyje buvo pasiųsta arti 200 vaistų siuntinukų ir jie Lietuvą tikrai pasiekė. Tačiau buvo prašoma siuntėjus, kad išpėdų vaistų gavėją apie siuntinį ir anas galėtų laiku sutvarkyti formalumus. Mat, jei dėl kurių nors priežasčių siuntinukas grįžta, pasidaro daugiau išlaidų.

Siuntinukai grįžta (po to, kai pasiekia Lietuvą) dėl daugelio priežasčių: adresatas nežinomas, adresas nevykęs, vaistų kiekis prekybinio pobūdžio, vaistai turi morfijaus ar kitų narkotikų, gavėjui uždrausta koresponduoti su užsieniu, priimti bet kokias siuntas iš užsienio ir t. t. ir t. t. Be abejojimų neteikimo priežasčių yra daugybė ir jas geriausiai žino tik Lietuvoje.

Mums džiugu širdyje, kad galime padėti lietuviui, dar linkmiau, kai galima su gerais vaistais "aplankyti ligonį" Lietuvoje ar Sibire. Vaistų siuntėjai, be gražių padėkos laišku Balfui, yra vien sausio-kovo mėn. atsiuntę bendrai Balfo šalpai per tūkstantį dolerių aukų, kaip įvertinimą Balfo vaistų akcijos.

Vėl pakartotinai norime prašyti visus vaistų siuntėjus, kad nedvigubintų be ypatingo reikalo vaistų kiekio, kad gerai ir laiku painformuotų gavėją, kad gražintų Lietuvon iš ten gautus receptus (o jų iš Lietuvos gauti gana daug) ir kad nesiuontintų vaistų kaip cukierkas, tai yra be prašymo, be tikro reikalo ir be Lietuvos daktaro nurodymo. Tuo sutaupys savo lėšas ir palengvins Balfui darbą.

Kun. L. Jankus,
Balfo Reikalų Vedėjas

KAIP GAUNAMI ORDINAI

— Pulkininke Pedro, kaip jūs gavote tiek daug ordinų? — paklausė vienas artimas pažįstamas viena žymų Meksikos karininkas.

— Šita, — rodydamas patį didįjį paaiškino pulkininkas, — gavau per klaidą, o visus kitus gavau todėl, kad šį turėjau.

Naujas Gimtosios Kalbos numeris

Ką tik išleistas Gimtosios Kalbos numeris 1 (7), kuriame, kaip ir visada, yra apščiūnadingų dalykų: kalbinių straipsnių, klausimų-atsakymų, spaudos apžvalga, St. Barzdukas ilgesniame straipsnyje išdėsto ypatingesnius didžiųjų raidžių rašymo atvejus. Pavyzdžiui, daugiažodžių pavadinimų visi žodžiai rašytini pardedamosiomis didžiosiomis raidėmis: Lietuvių Rašytojų Draugija, Lietuvių Enciklopedija, Sventasis Raštas. Jei žodis nelaikomas sudedamąja pavadinimo dalimi, jis rašomas mažąja raide: "Saulės" draugija, "Aušros" laikraštis, "Svyturio" bendrovė. Pastaruosiuose pavyzdžiuose "bendrovė", "laikraštis", nelaukomi sudedamąja vardo dalimi (galima sakyti atskirai: "Svyturys", "Aušra", bet negalima būtų suprasti, pavyzdžiui, "Lietuvių Rašytojų" atskirai be žodžio "draugija").

Pr. Skardžius, rašydamas apie mūsų poterių kalbą, iškelia cilę šios srities taisytių dalykų, kuriuos pataria dvasininkams, pasitelkus kalbininkus, apsvastyti ir pasiūlyti visuotinai vartoti bent svetur gyvenantiems lietuviams. A. Mažiulis pateikia pluoštą antropologinių, o dr. K. Gudaitis — medicinos terminų. P. Jonikas šį kartą vėl parankiojo apie šimtą retesnių žodžių: skaidra (skirstymas, nanalizė), skaitmė ("ciferblatas"), skeltukas (švarko ar apsiausto praskėlimas užpakalyje), skystauti (nerimtai elgtis, nuskiesti) ir kt.

Klausimų skyriuje P. S (kardžius) plačiai nagrinėja krikščionybės, krikščionystės ir krikščionijos skirtumus, ta proga palyginamas kitus panašios darybos, bet kartais skirtingų reikšmių žodžius: skautybė, skautystė, skaulija; vyskupystė, vyskupija. L. D (ambriūnas) mano, bene praktiškiau būtų turėti du terminus: valstybė ir valstija (sakysim, Nebraskos). P. Skardžius čia pat argumentuotai atsako, kad "lengvai galime išsiversti viena valstybe". Kaip matome, ir pačioje Gimtojoje Kalboje kalbininkai kartais šiek tiek pasiginėja, kadangi kalboje ne viskas yra

(Tęsinys iš 10-to pusl.)

L. A. Menininkų Klubu surinkti už parduotus pašto ženklus pinigai bus panaudoti atrinktiems geriausiems lietuvių dailininkų meno kūriniais įsigyti bei apsaugoti juos Čiurlionio Galerijoje, kad vėliau juos (kūrinis) būtų galima kaip dovaną perkelti atstatyti Laisvai Lietuvai.

Čiurlionio Galerijos pašto ženklus galima gauti: "Marginiuose," 2511 W. 69 St., PR 8-1585; Karvelio prekyboje, 3322 So. Halsted St., YA 7-0677; Savrimavičiaus krautuvelyje, 4358 So. Fairfield Ave., pas knygu ir žurnalų platintoją, Jaunimo Centre, 5620 So. Claremont Ave. ir pas visus L. A. Menininkų Klubu valdybos narius.

Pranešimas

Per vasarą Čiurlionio Galerijoje meno parodų nebus, išskyrus Č. Galerijos kolekciją. Dailininkai, kurie numato ateinančią sezoną Č. G. rengti savo parodas, prašomi nelaukiant rudens rezervuoti patalpas.

Su kun. Alf. Grauslio paskaita praėjusį šeštadienį taip pat pasibaigė ir L. A. Menininkų Klubu paskaitų sezonas. Kun. Grauslys davė itin gerą paskaitą tema: "Grožis ir jo įtaka į žmogų." Paskaita susidėjo iš šešių punktų ir truko daugiau, kaip pusantros valandos. Po paskaitos buvo diskusijos.

D. ir T. Jurčiai, savininkai vaistinės 2454 W. 71 St., paaaukojo 200 dol. įsigyti mūsų pagarsėjusio Pietų Amerikoje dail. Jono Rimšos kūrinį "Margot" Čiurlionio galerijai Čikagoje.

Minėtas paveikslas buvo brazilų meno kritikų aukštai įvertintas spaudoje. Č. g. direkcija nuoširdžiai dėkoja šiems meno mecenatams.

aksioma.

Gimtosios Kalbos leidėjas — JAV LB Kultūros Fondas, redaktorius — P. Jonikas. Adresas: *Gimtoji Kalba 1602 So. 48 Cl., Cicero 50, Ill.* Kaina metams vienas doleris. Dar galima gauti visus išėjusius numerius. Išaina keturis kartus per metus.

Pasveikink savo draugus
per "Naujienas"

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELUI!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimelį lūtikus neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: Central 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

ANDERSON PHOTO
Wedding Portraits
Baby & Child Photos
Family Record Plan Member
Confirmation & Holy Communion
Photos
For appointment call PR 6-1314
7120 S. ASHLAND

KLEPPER FOLDING BOATS

for
Roving - Sailing - Motoring

LIGHT, STURDY FRAME

- Precision Made Throughout
- Seaworthy Versatile
- Assembled or Taken Apart in Minutes.
- Compactly Folded in 3 Carrying Bags.
- Fits Into Small Car Trunk.
- Unsinkable.
- Built-in Air Tubes.
- Carrying Cap. • Up to 1800 Lbs.

KLEPPER BOATS HAVE CROSSED
THE ATLANTIC TWICE.

KLEPPER BOATS

412 S. Michigan. WE 9-2729

PINIGAI

YRA PUIKIAUSIA DOVANA.

Taip sako tūkstančiai žmonių

— Sovietų Sąjungoje, kurie gavo pinigų dovanas. — Pinigus taip lengva siųsti.

Viskas, ką Jūs turite daryti, tai yra pranešti mums tikrą vardą ir adresą gavėjo USSR, Jūsų vardą ir adresą ir atsiųsti čekį ar money orderi. Laikė 2 savaitių, mūsų bankas USSR išmokės pinigus gavėjui specialiu kursu po 10 Rublių už kiekvieną dolerį.

— Gavėjas gauna pilną sumą be jokio atskaitymo. — Nėra maito ar mokesčių ant siunčiamų pinigų, neatsižvelgiant į siunčiamų pinigų sumą. — Jūs galite siųsti bet kokią sumą vienam asmeniui. — Po dviejų savaičių, kada tie pinigai išmokami, Jūs gausite iš mūsų oficialų pakvitavimą, pasirašytą pinigų gavėjo. Visos perlaidos pilnai garantuotos ir apdraustos. Už patarnavimą imama: Už kiekvieną sumą

iki \$50.00 — \$5.00
iki \$100.00 — \$10.00
iki \$150.00 — \$15.00
iki \$200.00 — \$20.00

Nuo didesnių sumų 10%.

— Prašome įsidėmėti, kad mūsų firma turi Bankų ir Apdraudos Departamento leidimą ir bondytą. Tik mes vieni Jums duodame pilną garantiją. Siųskite kiek pinigų giminėms ir draugams Lietuvon ir padarykite jiems džiaugsmo.

GRAMERCY, Dept. NS

744 Broad Street, Newark, N. J.

New Yorko įstaiga

118 East 28th Street, 9 floor

New York 16, N. Y.

New Yorko telefonas MU 9-0598.

PERKRAUSTYMAI

MOVING

Leidimai — Pilna apdrauda

ZEMA KAINA

R. ŠERENAS

2047 W. 67th Pl. WAlbrook 5-8063

IŠ TOLI AR IŠ ARTI PIGIAI

PERKRAUSTIAU (MOVING)

BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS

Perkraustymas saugus, greitas ir tvarkingas. Viskas apdrausta

ANTANAS VILIMAS

3415 So. Lithuania Ave.

CHICAGO, ILLINOIS

Tel.: FFrontier 6-1882

GRADINSKAS

"Kas pirmesnis, tas geresnis"

ORO VĖSINTUVAI

ZEMIAUSIOMIS KAINOMIS

TV, Radijai, Hi-Fi, Pardavimas

ir taisymas

J. G. Television Co., 2512 W. 47. St.

FRontier 6-1998

Atdara kasdien. — Kmad' uždaryta

"NAUJIENOSE" gali rasti

kiekvienas mūsų viską

11 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

— SATURDAY, MAY 7, 1960

2,000 M. BUS 6 BILIJONAI ŽMONIŲ

Iš trijų pavojų, prieauglio "eksplozija" laikoma pavojingiausia

Sir Charles Darwin, garsiojo evoliucijos teorijos tėvo vaikaitis, taip pat žymus Anglijos mokslininkas, kuris kitų vadinamas ir pats pasididžiudamas save vadina "didžiausiu pesimistu", neseniai išsitarė, kad mūsų gyvenamasis amžius yra "žmonijos aukso amžius", bet pridūrė, kad nebetruks kito tūkstančio metų, kai mūsų žemės sausumose žmonėms bebus tik stovėti vietos... "O kai vietos belieka tik stovėti, tai jau nebėra kur jį vesti".

Žmonijos aukso amžius turi ir savo rūpesčių, tai industrinės galdynės įvairiausi cheminiai ir radiologiniai teršalai (žemės, vandens ir oro poliucija) ir branduolinių ginklų lenktynės.

Dėl pirmojo pavojaus JAV vyr. chirurgo asistentas, Dr. David E. Price, vienoje kalboje New Yorke neslėpė baimės, kad vis plačiau ir įvairiau vartodama chemikalus ir radiaciją, pati žmonija gali susinaikinti. Turėdamas galvoje vis labiau progresuojančias piktybines ligas, Dr. Price išsitarė, kad esą galimas, nors ir neįtikėtinas dalykas, jog šimtui metų nuo dabar praslinkus, nebebus istoriko, kuris aprašytų mūsų galdynę...

Dėl antrojo pavojaus, turėdamas atominį ir vandenilinių bombų tokias atsargas, kuriomis jau galima dvidešimt kartų sunaikinti žemėje visą gyvybę, be to, turėdamas neapsakomas atsargas cheminių ir bakterinių "ginklų", žmogus gali susigundyti susprogdinti visą savo žemę. Apie tokias galimybes šiandien net žvirbliai čirškia. Betruksta tik vieno visiško bepročio, kuris pirmas paspaustų mygtuką.

Ir vis dėlto, pasirodo, didžiausias (nes tikriausias) žmonių veislei pavojus yra trečias, tai prieauglis! Iš natūralinės atrankos atpalaiduotas žmonių veislės prieauglio buginantis didėjimas, tartum tik šiandien pastebėtas ir, pesimistų nuomone, per vėlai pastebėtas...

Pesimistus mokslininkus pasekė didžioji spauda su tokiais autraštėmis:

Prieauglio daugėjimu pasaulis sėdi ant užvestos bombos...

Per daug žmonių? Per 40 metų gyventojų skaičius žemėje dar padvigubės...

Dabartinėmis gimimų ratomis, kas 20 metai gyventojų priaugs dvigubai, o per 67 m. dešimteriopai.

Bilijono kinų pavojus...

Jungtinės Valstybės artėja prie 600 milijonų gyventojų skaičiaus...

Branduolinio karo nuostoliai (žonių gyvybėmis) būtų išlyginti per trejus metus (naują prieaugliu)...

Pasaulyje belieka tik stovėti vietos...

Šie sakiniai nėra paimti iš

sensacinės spaudos, o iš spec. Jungtinių Tautų raporto ir iš Arnold Toynbee, Charles Darwin, prof. J. J. Spenglerio bei "Manchester Guardian" pasisakymų.

Kas sekundė naujas vaikas

Daugiau kaip po vieną vaiką kas sekundę, tarp 5,000 ir 5,600 naujų vaikų kas valandą ir tarp 100,000 ir 140,000 vaikų kas dieną bei tarp 50 ir 90 milijonų kasmet gimsta šiame mūsų žemės kamuolyje. Jie verkdami prašo valgyti, ir mažiausiai pusė jų liks alkani visą amžių...

Philip M. Hauser, tarptautiniai garsus Chicagos universiteto demografas, pareiškė, kad "žmonijos eksplozija" jau prasidėjo! *Šiandien jau turime visai arti 3 bilijonų (2.8) gyventojų, o po 40 metų, tai yra apie 2,000 metus, turėsime 6,000,000,000!*

Kaip žmogus atsidūrė tokioje padėtyje? Labai paprastai. Kaip sako Toynbee, žmogus įvedė mirimų kontrolę, bet neįvedė gimimų kontrolės.

Žmogus pats savo pajėgomis sutramdė keturis baisuosius Apokalipso žirgus: Karą, Žudynę, Badą ir Marą. Ypačingai marai, epidemijos ir vaikų mirtinumas yra nepaprastai suvaldyti net tolimiausiuose pasaulio užkampiuose. Pavyzdžiui, Jungt. Tautų studija 1955 metais parodė, kad tais metais Singapore iš 17 naujagimių mirė tik 8, Meksikoje iš 46 gimusių mirė 13; Jungt. Valstybėse iš 24 gimimų mirimų buvo 9, Prancūzijoje iš 18 — 12. Iš to matome, kad net atsilikusios tautos medicinos mokslo, sanitacijos technologijos ir humanitarinių institucijų pagalbos dėka, gimimais toli pralenkė mirimus, kuomet ten dar neseniai mažiausiai pusė gimusių mirdavo pirmaisiais metais. Vadinasi, žmogus, paėmęs į savo rankas savo evoliuciją, pašalino iki šiol praktikuotą nežmonišką natūralinę atranką, kitais žodžiais — "sveikesniojo išlikimą" (survival of the fittest), pirmą kartą gyvybės istorijoje į gamtos procesą įvedė humaniškumą, ir to pasėkoje pasiekė, kad gimimai pralenkė mirimus, arba kaip šiandien sakoma: žmogus įvedė mirimų kontrolę, bet neįvedė gimimų kontrolės...

Žmogus sulaužė gamtos ekvilibriumą (balansą) ir už tai jam gresia žiauriausia bausmė — likti užgriautam visas užtvankas pralaužusio žmonijos daugėjimo srauto!

Po 40 metų 6.3 bilijonai žmonių...

Jungtinių Tautų ekonominių ir socialinių reikalų departamentas paruošė ir paskelbė labai nedžiuginantį specialų oficialų raportą, perspėdamas, kad pasaulis yra pavojuje pergrūti po savo sparčiai didėjančio prieauglio našta.

Pasaulio gyventojų šiandien, kaip apskaičiuojama,

yra visai nebetoli trijų bilijonų (2.8 bilijonai). Prieaugant dabartinėmis ratomis, po 15 metų (tai yra 1975 metais) bus jau 3.8 bilijonai, o apie 2,000 metų, tai yra lygiai po 40 metų, bus 6.3 bilijonai, arba šeši tūkstančiai ir trys šimtai milijonų žmonių... Tai yra jau kraštutinė riba, kokią mūsų planeta gali pakenčiamai išlaikyti (apskaičiavimai gerokai skiriasi, — nuo 5 iki 16 bilijonų).

"Jei dabartinis prieauglio daugėjimas tęsis nevaržomai, tai po 600 metų kiekvienam žmogui šiame pasaulyje bebus vos po ketvirtainį jardo sausžemio paviršiaus, — šiek tiek daugiau, negu yra reikalinga žmogui stovėti... Bėt į tą sausžemio sumą įeina ir kalnai, viršūnės, ir dykumos, ir Arktikos amžinojo pašalo plotai!

1860 metais, tai yra prieš šimtą metų, visame pasaulyje buvo tik vienas bilijonas ir 250 milijonų gyventojų. Iki 1950 metų tas skaičius padvigubėjo, tai yra 1950 metais buvo dar šiek tiek mažiau negu 2.5 bilijono. Šiandien priauga kasdien mažiausia po 100,000 (kitais šaltiniais net po 140,000!).

Žmonijai trūko šimtus tūkstančių metų nuo jos neatmenamos pradžios iki 1955 metų padaugėti iki pustrčio bilijono, bet nuo šiol truks tik 40 metų, o kitų tvirtinimu tik 30 metų, kai iš pustrčio bilijono turėsime penkis bilijonus žmonių žemėje, tai yra 1990 metais...

Kur ir kaip žmonės daugėja?

Skaičių požiūriu, sparčiausiai žmonių prieauglis vyks Azijoje, kur dar 1950 metais buvo 1.4 bilijono arba tūkstantis ir keturi šimtai milijonų arba 58 nuošimčiai visos žemės gyventojų.

mės gyventojų.

Iki 2,000 metų Azijos gyventojų numatoma padaugėsiant trigubai, pasiekiant 3.9 bilijonų, tai yra 62 nuošimčius viso žemės gyventojų skaičiaus.

Kinija (šiandien komunistų rankose) 1955 metais turėjo apie 600 milijonų, šiandien kinai patys giriasi (ar skundžiasi), kad jau turi 680,000,000, po 15 metų, t. y. 1975 metais, apskaičiuojama, Kinija turės 891 milijonus, Rusija — 275 milijonus ir JAV — 217 milijonų. Lotynų Amerika, turėjusi 1950 metais 163 milijonus, 2000 metais turės 592 milijonus. Mažiausias prieauglis bus Europoje, įskaitant ir Sovietų Rusiją. Visos Europos kartu paėmus 1950 metais buvo 574 milijonai, 2000 metais laukiama būsiant 947 milijonų, tai yra visai arti bilijono. Kaip vieta žemėj paankštės jau po 40 metų, įdomu palyginti Japoniją, kur šiandien vienoje ketvirtainėje mylioje jau gyvena 582 žmonės, o 2000 metais jų gyvens 989...

Kaip civilizacijai, kovai su ligomis ir mirtinumu ir kūdikių globai vis labiau laimint pasaulyje mirimų ratos nukrito, o gimimų ratos padaugėjo, rodo Jungt. Tautų statistika, pagal kurią kai kuriose šalyse, pavyzdžiui, kiekvienam tūkstančiui gyventojų naujagimių skaičius per metus pakilo iki 45, gi mirimų skaičius kiekvienam tūkstančiui gyventojų nukrito iki 10. Tokiai gimimų ir mirimų proporcijai toliau besitęsiant, žemės gyventojų skaičius po 20 metų turi padvigubėti, o po 67 metų pakilti dešimteriopai... (Padauginkite dabartinį žemės gyventojų skaičių 2.8 bilijono iš dešimties!)

J. Pr.

1909

STANDARD FEDERAL

Chicagos stipriausioji įstaiga

1960

Laiminga ateitis priklauso tiems, kurie taupo SAUGIAI dėl jos. Jau virš 51 metų sėkmingai tarnaujame lietuviams.

• Kodėl neskolinti iš Standard Federal, kurioje daug sutaupysite?

DABAR MOKAME

VISIEMS

TAUPYTOJAMS

4%

JUSTIN MACKIEWICH, President

JUSTIN MACKIEWICH JR., Manager

TURTAS \$75,000,000.00

ATSARGOS \$6,500,000.00

VALANDOS: Kasdien, įskaitant šešt., nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vak. Treč. visai neatididoma.